

VAŽNOST PRIMJENE ETIČKIH NAČELA U KNJIGOVODSTVENOM SERVISU KONTOR D.O.O.

Bandalo, Ivana

Master's thesis / Specijalistički diplomski stručni

2016

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Split, Faculty of economics Split / Sveučilište u Splitu, Ekonomski fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:124:209467>

Rights / Prava: [In copyright](#) / [Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-04-25**

Repository / Repozitorij:

[REFST - Repository of Economics faculty in Split](#)

UNIVERSITY OF SPLIT

DIGITALNI AKADEMSKI ARHIVI I REPOZITORIJI

**SVEUČILIŠTE U SPLITU
EKONOMSKI FAKULTET**

ZAVRŠNI RAD

**VAŽNOST PRIMJENE ETIČKIH NAČELA U
KNJIGOVODSTVENOM SERVISU KONTOR
D.O.O.**

Mentor:

Prof. dr. sc. Želimir Dulčić

Student:

Ivana Bandalo

Split, svibanj, 2016.

SADRŽAJ

1. UVOD	4
1.1. Problem istraživanja	4
1.2. Cilj	4
1.3. Metode rada	4
1.4. Struktura rada	4
2. TEMELJNE ODREDNICE POSLOVNE ETIKE.....	6
2.1. Teorije etike.....	6
2.2. Poslovna etika.....	7
2.2.1. Razine poslovne etike.....	7
2.2.2. Povjerenje	7
2.3. Etičke vrijednosti i norme.....	9
2.4. Etički pristupi.....	11
2.5. Faktori koji utječu na etičko ponašanje	12
2.6. VRSTE (NE)ETIČNOG/MORALNOG PONAŠANJA	13
2.7. Etički odnosi u poduzećima	15
2.7.1. Odnos poduzeća i zaposlenika	16
2.7.2. Odnos poduzeća i države.....	18
2.7.3. Odnos poduzeća i dioničara	18
2.7.4. Odnos poduzeća i konkurencije	18
2.7.5. Odnos poduzeća i kupca.....	18
3. OPĆI PODACI O KNJIGOVODSTVENOM SERVISU KONTOR D.O.O.	20
3.1. Lokacija	20
3.2. Vlasnička struktura i zaposleni	21
3.3. Usluge.....	21
4. PRIMJENA ETIČKIH NAČELA U KNJIGOVODSTVENOM SERVISU	
KONTOR d.o.o.	22
4.1. Etičnost u odnosu poduzeća i zaposlenika.....	22
4.2. Etičnost u odnosima između poslovnih subjekata	30
4.3. Kodeks etike za profesionalne računovođe	30
4.3.1. Dio A – opća primjena kodeksa	33
4.3.1.1. Uvod i temeljna načela.....	33
4.3.1.2. Poštenje	36
4.3.1.3. Objektivnost.....	37
4.3.1.4. Profesionalna kompetentnost i dužna pažnja	38

4.3.1.5.	Povjerljivost	39
4.3.1.6.	Profesionalno ponašanje	41
4.3.2.	Dio C – professionalni računovođe u gospodarstvu.....	41
4.3.2.1.	Sukobi interesa	42
4.3.2.2.	Pripremanje i izvješćivanje informacija.....	43
4.3.2.3.	Djelovanje s dovoljnom stručnošću	44
4.3.2.4.	Financijski interesi, nagrade i poticaji za financijsko izvještavanje i donošenje odluka.....	45
4.3.2.5.	Poticaji	47
5.	ZAKLJUČAK.....	49
6.	LITERATURA	51
7.	POPIS SLIKA I TABLICA	53
8.	SAŽETAK.....	54
9.	SUMMARY.....	55

1. UVOD

1.1. Problem istraživanja

Iako se ne zna točno od kuda i od kada točno datira računovodstvo, ono je vrlo stara profesija jer su prvi zapisi o njemu još iz 15. stoljeća.¹ To je profesija koja je iz dan u dan sve kompleksnija, a služi, među ostalim, i kako bi razne zainteresirane skupine tj. dionici zadovoljili svoju potrebu za informiranosti o poslovanju određenog poduzeće. Ti dionici su: uprava, zaposlenici, država, dobavljači, kupci, financijske institucije i dr. Iz tog razloga je vrlo bitno da računovodstvo, koje kao rezultat svog rada pruža te informacije, pruža objektivne informacije o poduzeću.

Ponekad te razne zainteresirane strane profesionalnog računovođu znaju dovesti u situacije da se računovođa nađe u etičkoj dilemi. Cijela profesija je strogo propisana zakonom, ali isto tako postoji i etički kodeks koji služi profesionalnim računovođama da u eventualnim etičkim dilemama postupe etično.

1.2. Cilj

Cilj ovog završnog rada je istražiti kako se primjenjuju etička načela u knjigovodstvenoj struci. Ukazati na specifične etičke dileme koje se javljaju pri obavljanje ove vrste poslova, specificirati načela računovodstvene etike i opisati etički kodeks koji se primjenjuju u poduzeću Kontor d.o.o.

1.3. Metode rada

Sljedeće metode će biti korištene u ovom radu:

- deskriptivne metode;
- analiza primarnih i sekundarnih izvora podataka; i
- anketna metoda.

1.4. Struktura rada

Teoretske odrednice poslovne etike je poglavlje u kojem su opisani teorijski koncepti vezani za poslovnu etiku. U tom su poglavlju objašnjene teorije etike, što je poslovna etika, koje su vrijednosti i norme poslovne etike, etički pristupi etici, zatim faktori koji utječu na etičko

¹ Belak, V. (2006.), Profesionalno računovodstvu prema MSFI i hrvatskim poreznim propisima, Povijesni razvoj knjigovodstvenih sustava na kojima se temelje današnji računovodstveni sustavi, Zgombić i partneri, Zagreb, p. 6

ponašanje, tipovi etičkog menadžmenta kao i etički odnosi između poduzeća i raznih elemenata njegove okoline.

Nakon tog poglavlja slijedi kratko poglavlje s općim podacima i knjigovodstvenom servisu Kontor d.o.o. na čijem primjeru je u nastavku kroz poglavlje 4. objašnjeno kako se etička načela primjenjuju u tom knjigovodstvenom servisu. Primjena je prikazana kroz etičnost u odnosu poduzeća i zaposlenika, u odnosima između poslovnih subjekata i kroz propisani Etički kodeks za profesionalne računovođe.

Potom slijedi zaključak rada i sažetak na hrvatskom i engleskom jeziku.

2. TEMELJNE ODREDNICE POSLOVNE ETIKE

U današnjem svijetu poslovanja, da bi ono bilo dugoročno održivo, osim profitabilnosti važno je posvetiti posebnu pažnju etičnom poslovanja. Primjena etičnosti u poslovanja očituje se u načinu na koji firma odgovara zahtjevima različitih interesnih skupina poput kupaca, zaposlenika, dobavljača, dioničara i dr.. Na taj se način postiže veća konkurentska prednost, povećava se efikasnost i produktivnost poduzeća te je potpomognut njezin rast i razvoj.

Poslovna etika je jedan od čimbenika koji uspješnim svjetskim i domaćim organizacijama omogućuje rast i razvoj, ali donosi i povećanje efikasnosti i produktivnosti.²

Danas osim financijskih pokazatelja za poduzeća je bitno da svojim korisnicima, investitorima i partnerima pokažu i svoju "osobnost", da budu percipirana kao moralni subjekt koji osim profitabilnosti pridaje važnost i društvenoj misiji.³

Riječ etika ima korjene u grčkim riječima ethikos što znači moralan, čudoredan i riječi ethos što znači navika, običaj, narav.⁴

2.1. Teorije etike

Teorije etike dijele se na deskriptivnu, normativnu i metaetiku, a obilježja su im kako slijedi⁵:

- *deskriptivna etika* - proučava i opisuje moral ljudi i društva i temelj je normativnoj etici
- *normativna etika* - "formira i povezuje različite moralne norme, pravila i vrijednosti društva, pronalazi temelj za izvođenje posebnih ili pojedinačnih normi, te opravdava temeljne principe moralnosti"⁶
- *metaetika* - proučava logiku moralnog zaključivanja te značenje moralnih termina.

² Aleksić, A., Poslovna etika – element uspješnog poslovanja, pregledni znanstveni rad UDK 174:65.011.4, p. 420

³ Learning executive, (2003.): Value shift, [Internet], raspoloživo na: http://www.learningexecutive.com/cllc/media/2011/valueshift_wi.pdf [21.02.2017.]

⁴ Bogdanović, M. (2014.), Poslovna etika (1), EFST, Split, nastavni materijal

⁵ Čičin-Šain, D., Osnove menadžmenta (Etika i društvena odgovornost menadžmenta), UNIZD, Zadar, nastavni materijal

⁶ Čičin-Šain, D., Osnove menadžmenta (Etika i društvena odgovornost menadžmenta), UNIZD, Zadar, nastavni materijal

Iako je etika prema jednoj od definicija skup etičkih i moralnih načela, ona ne daje konačne odgovore na pitanje kako je etično postupiti u pojedinim situacija, već je prosudba toga prepuštena pojedincima unutar organizije – ponajprije vodećem menadžmentu, a potom i zaposlenicima.

2.2. Poslovna etika

Razlikujemo dvije vrste etika, a to su⁷:

- *osobna etika* - pravila prema kojima osoba živi svoj privatni život; i
- *poslovna etika* - primjenjivanje etičkih vrijednosti u poslovnom ponašanju.

Poslovanje ima dvije odrednice, a to su s jedne strane materijalna uspješnost (zadovoljavanje potreba klijenata tj. kupaca i zadovoljavanje materijalnih potreba proizvođača tj. ostvarivanje zarade i profita), a s druge strane moralna dimenzija poslovanja. Poslovna etika može se definirati kao poslovanje u skladu prirodom s obzirom da ona obilježava poslovanje poduzeća na način da zadovoljava sociološke, biološke i prirodne zakonitosti okruženja.⁸

2.2.1. Razine poslovne etike

Postoje tri razine poslovne etike⁹:

- *makrorazina* - koja se bavi osiguranjem fer odnosa u gospodarstvu i gospodarskom sustavu
- *mezorazina* - koja se odnosi na etička pitanja vezana za organizacijsku internu odgovornost prema zaposlenicima i njezinu eksternu odgovornost prema dioničarima i drugima
- *mikrorazina* - koja je vezana za etičnost postupaka svakog pojedinca unutar organizacije.

2.2.2. Povjerenje

Očekivanja koja su predstavljena pred menadžere su stručnost i lojalnost što dovodi do potrebe za povjerenjem u samog menadžera, ali i u struku.¹⁰

⁷ Bogdanović, M. (2014.), Poslovna etika (1), EFST, Split, nastavni materijal

⁸ Bebek, B., Kolumbić, A.: Poslovna etika, Sinergija, 2003. prema Aleksić, A., Poslovna etika – element uspješnog poslovanja, pregledni znanstveni rad UDK 174:65.011.4

⁹ Bogdanović, M. (2014.), Poslovna etika (2), EFST, Split, nastavni materijal

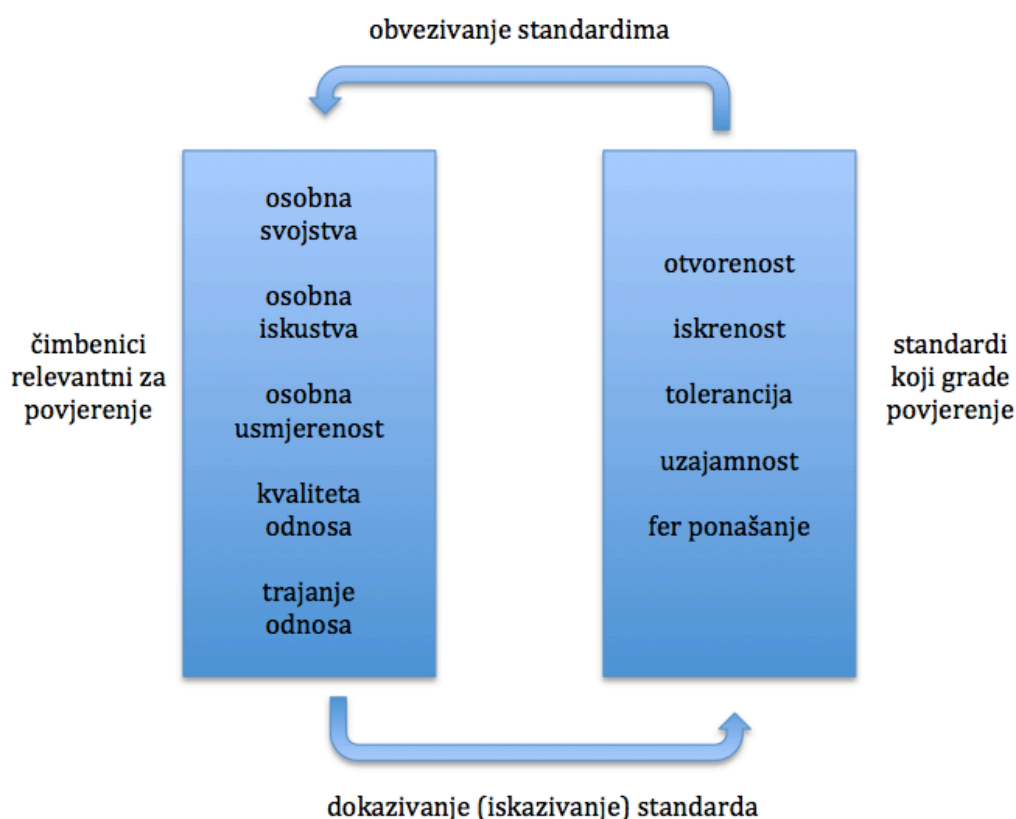
¹⁰ Dulčić, Ž. (2014.), Poslovna etika, EFST, Split, nastavni materijal

Tri su obilježja povjerenja:¹¹

- orijentirano je na budućnost;
- svrha mu je smanjenje složenosti i stvaranje transparentnosti; i
- neizostavno je u kontekstu rizika.

Termin kultura povjerenja poduzeća odnosi se na objedinjenost vrijednosti vodstva, zaposlenika i partnera, a osnova mu je proces stvaranja povjerenja koji je kružni proces iz područja standarda koji grade povjerenje (etičke vrijednosti) u područje čimbenika relevantnih za povjerenje (koji se temelje na međuljudskim odnosima). Proces stvaranja povjerenja stvara se uz pomoć obvezivanja standardima te dokazivanjem odnosno iskazivanjem standarda kako je prikazano na Slici 1.¹²

Slika 1. Proces stvaranja povjerenja

Izvor: prilagođeno prema Stahl prema Ziegenbein, K. (2008.), Kontroling: Objekti planiranja, Rrif, Zagreb, p.85

¹¹ Ziegenbein, K. (2008.), Kontroling: Objekti planiranja, Rrif, Zagreb, p.84

¹² Ziegenbein, K. (2008.), Kontroling: Objekti planiranja, Rrif, Zagreb, p.84, 85

2.3. Etičke vrijednosti i norme

Razne situacije u životu kako privatnom tako i poslovnom dovode ljude do promišljanja jesu li one dobre ili loše i kako najbolje postupiti s obzirom na zatečene okolnosti. U tome nas vode etičke vrijednosti i norme koje se dijele na¹³:

- Društvene vrijednosti i norme
 - dostajanstvo;
 - zajedništvo; i
 - pravednosti (jednakost)
- Tradicionalne poslovne i vrijednosti i norme
 - sloboda pojedinca;
 - individualna odgovornost;
 - rast (produktivnost)

”Etički kodeks utvrđuje osnovne smjernice etičkog ponašanja te promiče etično i profesionalno ponašanje svih dionika”¹⁴ Svrha etičkog kodeksa je dati smjernice onima na koje se odnosi na način ne da je propisano ponašanje u svakoj mogućoj situaciji već da im se na temelju vrijednosti daje smjernice kako bi u nadolazećim razno raznim situacijama reagirali etički ispravno. Važno je da zaposlenici organizacije senzibilno i argumentirano donose odluke o etičkim pitanjima. Njegov sadržaj se osim na vrijednostima poduzeća temelji i na vlastitim i tuđim iskustvima pomoću kojih se u budućnosti djeluje na sprečavanje mogućih etičkih problema.¹⁵

Promišljanje organizacije o tome je li ona spremna uvesti potrebne promijene kako bi se poboljšala etičnost poslovanja, uložiti vrijeme i novac u to, kako se vidi za pet godina, što očekuju od uvođenja etičkog kodeksa i je li ideja o njegovom uvođenju unutarnje ili vanjski generirana, samo su neka od pitanja o kojima bi organizacije trebale razmisliti prije uvođenja etičkog kodeksa.¹⁶

¹³ Buble, M. (2006): Osnove menadžmenta: Tipovi planiranja, Sinergija ,Zagreb, str.93-94

¹⁴ Stručna radionica etički kodeks: Izrada i primjena, VUP, Požega, materijal a stručne radionice

¹⁵ Stručna radionica etički kodeks: Izrada i primjena, VUP, Požega, materijal a stručne radionice

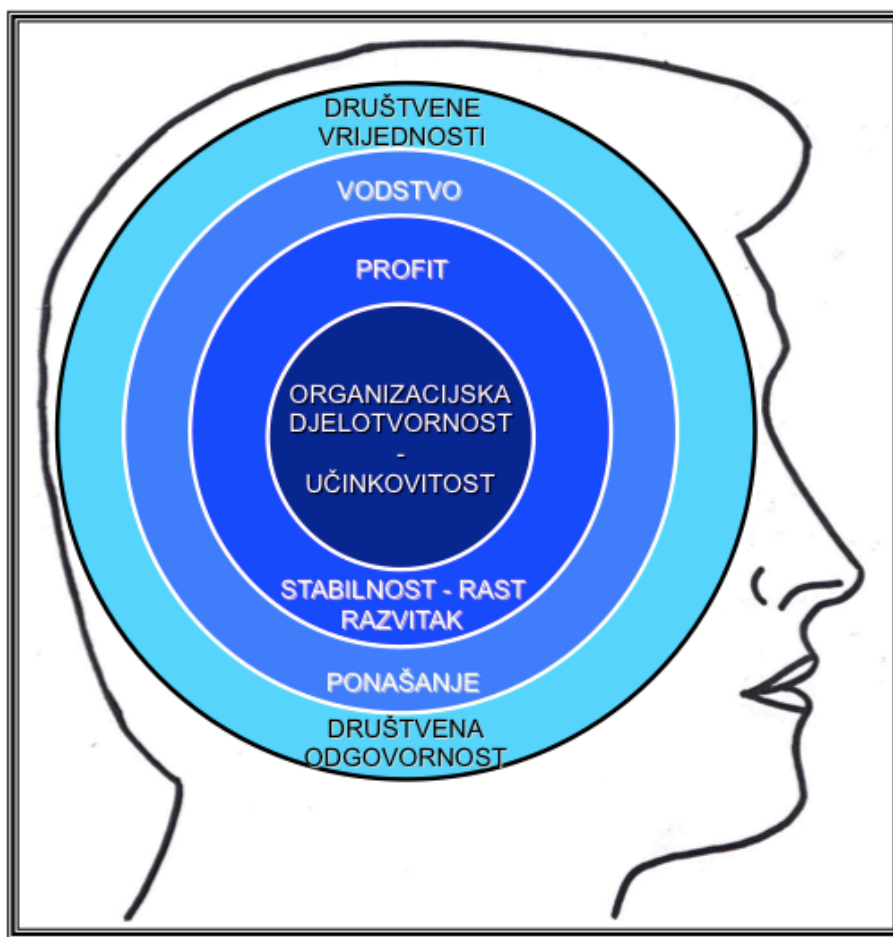
¹⁶ Stručna radionica etički kodeks: Izrada i primjena, VUP, Požega, materijal a stručne radionice

Kada menadžer primjenjuje stručne i moralne postulate tada on izražava lojalnost struci, štiti interese struke i izgrađuje svoj osobni dignitet.¹⁷

Slika 2. Prikazuje ključne ciljeve menadžera koji su:¹⁸

- društvene vrijednosti i društveno vodstvo;
- vodstvo i ponašanje menadžera;
- profit i stabilnost tj. rast i razvitak; i
- organizacijsku djelotvornost i učinkovitost.

Slik 2. Ključni ciljevi menadžera

Izvor: Dulčić, Ž. (2014.), Poslovna etika, EFST, Split, nastavni materijal

¹⁷ Dulčić, Ž. (2014.), Poslovna etika, EFST, Split, nastavni materijal

¹⁸ Dulčić, Ž. (2014.), Poslovna etika, EFST, Split, nastavni materijal

2.4. Etički pristupi

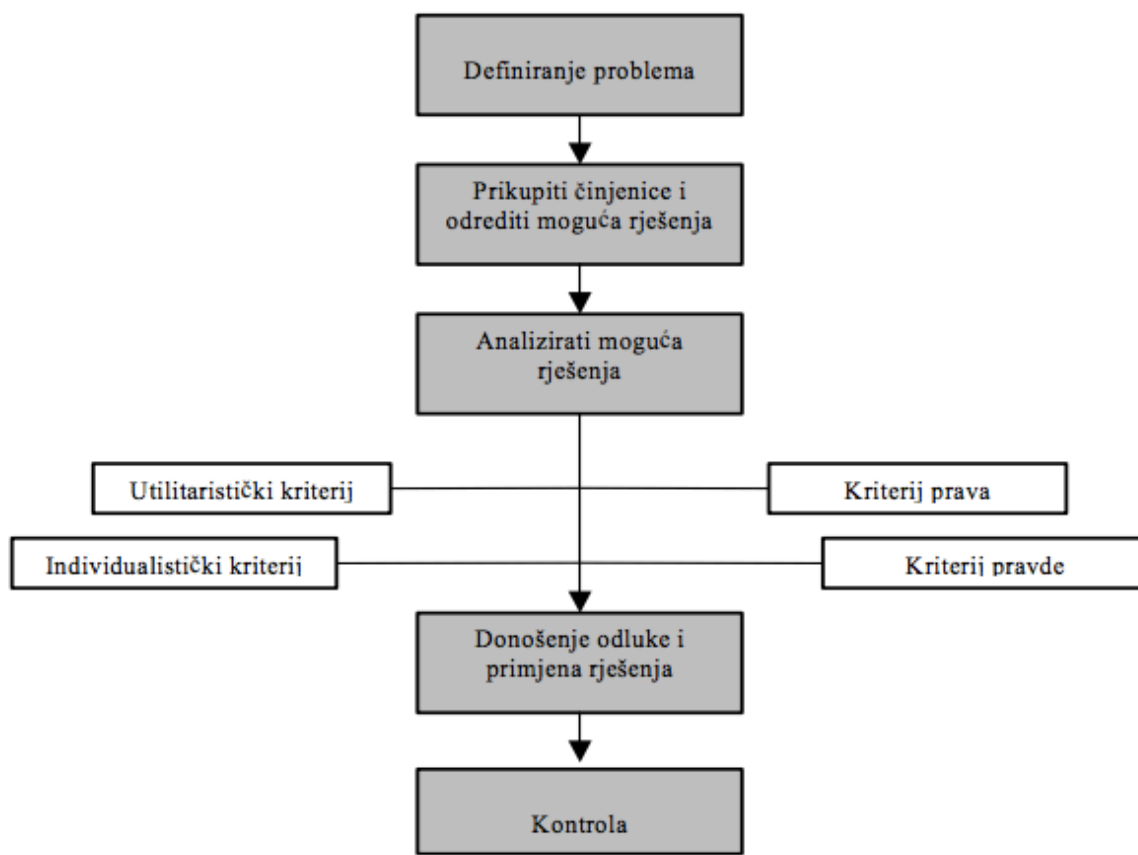
Etičko ponašanje je različito definirano prema tri osnovna etička pristupa¹⁹:

- *utilitarni pristup* ga definira kao ponašanje koje za posljedicu ima najveće dobro za najveći broj ljudi;
- *pristup moralnih prava* smatra da se odluke i ponašanje smatraju etičnima kada su one konzistentne i uvažavaju temeljna ljudska prava (slobodu, pravednost, privatnost i sigurnost); i
- kod *pristupa pravednosti* odluke i ponašanje se također prosuđuju na temelju konzistentnosti, ali s nepristranom i pravednom distribucijom koristi i troškova. Okosnica etičkih i moralnih odluka su jednakost, poštenje i nepristranost.

Na Slici 3. Prikazan je proces odlučivanja gdje, nakon što se definira problem, prikupe činjenice i moguća rješenja te analiziraju prikupljena moguća rješenja, slijedi donošenje odluke i primjena rješenja koje može biti temeljeno na jednom od tri osnovna etička pristupa ili individualističkom pristupu, a nakon toga slijedi kontrola rješenja.

¹⁹ Dujanić, M. (2003.) Poslovna etika u funkciji menadžmenta, Zb. Rad. – Sveuč. Rij., Ekon. fak. Rij. p.61.

Slika 3. Proces odlučivanja

Izvor: Sikavica, P., Bebek, B., Skoko, H., Tipurić, D.: Poslovno odlučivanje, Informator, Zagreb, 1999., str. 121-144. prema Aleksić, A., Poslovna etika – element uspješnog poslovanja, pregledni znanstveni rad UDK 174:65.011.4

2.5. Faktori koji utječu na etičko ponašanje

Faktori koji utječu na etično ponašanje u organizaciji mogu se podijeliti u četiri kategorije koje su etika pojedinca, organizacijska kultura, organizacijski sustav i vanjske interesne skupine, svaka od navedenih kategorija sa svojim podkategorijama kako je prikazano u Tablici 1.²⁰

²⁰ Izvor: Daft, R.L.: Organization Theory and Design, Thompson South-Western, Ohio, 2004., str. 376. prema Aleksić, A., Poslovna etika – element uspješnog poslovanja, pregledni znanstveni rad UDK 174:65.011.4

Tablica 1. Faktori i njihovi elementi koji utječu na etično ponašanje organizacije

<i>Organizacijski sustav</i>	<i>Organizacijska kultura</i>
Struktura	Rituali, ceremonije
Politika, pravila	Priče, legende
Etički kodeks	Jezik, žargon
Sustav nagrađivanja	Simboli
Selekcija, trening	Tradicija, povijest
<i>Etika pojedinca</i>	<i>Vanjske interesne skupine</i>
Uvjerenja	Državna regulative
Vrijednosti	Kupci
Moralni razvoj	Specijalne interesne grupe
Okvir etičnog odlučivanja	Globalno tržište

Izvor: Daft, R.L.: Organization Theory and Design, Thompson South-Western, Ohio, 2004., str. 376. prema Aleksić, A., Poslovna etika – element uspješnog poslovanja, pregledni znanstveni rad UDK 174:65.011.4

2.6. VRSTE (NE)ETIČNOG/MORALNOG PONAŠANJA

Postoje tri vrste (ne)etičnog/moralnog ponašanja i to su moralno koje se još zove prosocijalno; amoralno ili asocijalno te antimoralno ili antisocijalno ponašanje. Razlika između te tri vrste ponašanja je u tome kakvu ono posljedicu ima za druge ljude. Moralno ponašanje ima pozitivne posljedice. Amoralno ponašanje označava odbijanje pomaganje drugima gdje je šteta koja nastane drugima radi tog ne pomaganja veća nego cijena pomaganja. Antimoralno ponašanje je namjerno nanošenje štete drugima.²¹

Pod pojmom poslovna etika podrazumijeva se i menadžerska etika koja se očituje u vrednovanju poslovnih događaja pa tako usporedno s navedenim trima vrstama ne(etičkog)/moralnog ponašanja postoje je i tri tipa menadžmenta, a to su²²:

²¹ Bogdanović, M. (2014.), Poslovna etika (1), EFST, Split, nastavni materijal

²² Dulčić, Ž. (2014.), Poslovna etika, EFST, Split, nastavni materijal

- moralni menadžment;
- nemoralni menadžment; i
- protumoralni menadžment.

Obilježja moralnog menadžmenta su da on želi postići uspjeh, ali to čini u okviru etičkih načela, ideala, poštenja, pravde i napretka te slijedi etička načela i upute. Važno je naglasiti da ova vrsta menadžmenta zahtjeva više od samog poštivanja zakona. Ono čime se moralni menadžment vodi je pitanje: «je li ovaj postupak, ova odluka ili ovo ponašanje odgovara nama i zainteresiranim stranama?»²³

Za razliku od moralnog menadžmenta, protumoralni menadžment želi ostvariti uspjeh i profit pod svaku cijenu. Takav menadžment zakon promatra kao prepreku koju treba preskočiti te je sklon djelovanju po liniji manjeg otpora.²⁴

Nemoralni menadžment je onaj koji ili potpuno izostavlja ili barem zapostavlja etička načela te nije niti moralan niti protumoralan. On može biti namjerni i nenamjerni.²⁵

Gore navedeno može se figurativno prikazati kao djelovanje u rasponu između dobrog i lošeg kao što je to prikazano na Slici 4.

Slika 4. Vaga etičnosti

²³ Dulčić, Ž. (2014.), Poslovna etika, EFST, Split, nastavni materijal

²⁴ Dulčić, Ž. (2014.), Poslovna etika, EFST, Split, nastavni materijal

²⁵ Dulčić, Ž. (2014.), Poslovna etika, EFST, Split, nastavni materijal

Izvor: Vanguardldrship (2014.): Five steps to prevent ethical breakdown, [Internet], raspoloživo na: <https://vanguardldrship.wordpress.com/2014/03/29/five-steps-to-prevent-ethical-breakdown-2/>, [15.03.2017.]

Korporativna etika je na najnižoj jedinici vezana uz etičnost ponašanja pojedinaca unutar organizacije, što je usko vezano i za međusobno povjerenje kako među istim tako i među različitim hijerarhijskim razinama u organizaciji. To međusobno povjerenje se odnosi na vjerodostojnost, poštovanje, reputaciju, fer ponašanje, predviljivost i pouzdanost te se smatra da je ono neophodno za djelovanje poduzeća.²⁶

Menadžer, u etičkom pogledu ima zadatak očuvati etičku ravnotežu na globalnom, parcijalnom i osobnom planu. Da bi to ostvario mora uskladiti interese skupina kojima bi prvenstveno trebao biti lojalan, a to su²⁷:

- zakoni države;
- pravila struke;
- interesi vlasnika;
- interesi partnera; i
- samom sebi.

2.7. Etički odnosi u poduzećima

Poduzeće je trodimenzionalan sustav koji se sastoji od struktura, kultura i dinamika i prikazan je u Tablici 2.²⁸

Tablica 2. Trodimenzionalnost poduzeća

STRUKTURA	KULTURA	DINAMIKA
Tehnologija	Tradicija	Život organizma - poduzeća
Poredak	Navike	Interakcija
Organizacija toka/strukture	Norme	Okolina poduzeća
Strategija politika	Stilovi ponašanja	Vlastita dinamika

²⁶ Ziegenbein, K. (2008.), Kontroling: Objekti planiranja, Rrif, Zagreb, p.84

²⁷ Dulčić, Ž. (2014.), Poslovna etika, EFST, Split, nastavni materijal

²⁸ Dulčić, Ž. (2014.), Poslovna etika, EFST, Split, nastavni materijal

Ciljevi	Uloge	Razvojni ritam tzv. samoorganizacija
Obrada podataka	Vrijednosti	Sistemska ili potpuno umreženo rukovođenje
Sistemska ili prirodnoznanstveno rukovođenje	Ideali	
	Stavovi	
	Filozofije	
	Psihološko, na čovjeka orijentirano rukovodstvo	

Izvor: prema Dulčić, Ž. (2014.), Poslovna etika, EFST, Split, nastavni materijal

Upravo kao takvi trodimenzionalni subjekti djeluju zajedno s okolinom i dio su nadsustava. Na upravljački podustav djeluju četiri podsustava. To su: ciljno-vrijednosni podsustav, tehnički podsustav, strukturni podsustav i psiho-socijalni podsustav, a na svaki od ta četiri podsustava djeluje ambijent tj. okolina.²⁹

Važno je da se u odnosima s okolinom ponaša etično, ali isto tako i da se okolina ponaša etično prema poduzeću. U svakom odnosu je važno uzajamno poštivanje i dobro ponašanje. Kao što ponašanja unutar odnosa mogu biti pozitivna, tako ona mogu biti i negativna.

Postoje odnosi³⁰:

- poduzeća i zaposlenika;
- poduzeća i države;
- poduzeća i dioničara;
- poduzeće i konkurencija; i
- poduzeća i kupaca.

2.7.1. Odnos poduzeća i zaposlenika

Odnos poduzeća i zaposlenika ima dva aspekta, to su³¹:

- poduzeće protiv zaposlenika; i
- zaposlenik protiv poduzeća.

²⁹ Dulčić, Ž. (2014.), Poslovna etika, EFST, Split, nastavni materijal

³⁰ Bogdanović, M. (2014.), Poslovna etika (6), EFST, Split, nastavni materijal

³¹ Bogdanović, M. (2014.), Poslovna etika (6), EFST, Split, nastavni materijal

Način na koji poduzeće može djelovati protiv zaposlenika je da mu pruža loše radne uvjete, da ga maltretira fizički i/ili psihološki, da mu ne nudi sigurnost na radnom mjestu. Nadalje može ga kontrolirati s prestrogim mjerama, tjerati ga da radi nedjeljom i praznicima, a pritom mu ne isplaćivati za prekovremeni rad ili mu ne dati mogućnost da koristi slobodne dane i godišnji odmor. S obzirom da ljudi većinom rade kako bi zaradili za život, ako poslodavac kasni s isplatom plaće zaposleniku ili mu ne isplaćuje plaća, to je isto način na koji poslodavac djeluje protiv zaposlenika.³²

Također i zaposlenik svojim radnjama može djelovati protiv poduzeća. To čini ukoliko poduzima kriminalne radnje (npr. uzima mito, krade, nemarno radi itd.) ili potkrada poduzeće što može raditi npr. radi osjećaja eksploitanosti.³³

Odnos poduzeća i zaposlenika vidljiv je u odnosu agent – principal. Naime kako dioničari kao principal (vlasnik, imatelj udjela, ulagač...) nije uvijek u mogućnosti voditi poduzeće, on ugovorom daje nalog agentu (osobi, skupini ili instituciji) za obavljanje određenih zadaća. U ovakvom odnosu postoji opasnost od nastanka moralnog hazarda kada se agent počne ponašati oportunistički te radi očuvanja pozicije, radnog mjesta, karijere i dr. počne djelovati u vlastitu korist umjesto u korist principala.³⁴

Općenito se smatra kako menadžeri (agenti) više djeluju prema kratkoročnim ciljevima iako bi vlasnici (principali) više htjeli da djeluju na dugoročne ciljeve. Gore navedeni moralni hazard prvenstveno nastaje radi postojanja informacijske asimetrije u korist agenata. Ta informacijska asimetrija nastaje iz razloga što principal ne može u potpunosti promatrati aktivnosti agenta niti ih mjeriti. Smatra se kako je način za smanjenje tog agencijskog problema financijska stimulacija agenta za ostvarenje zadanih ciljeva od strane principala. Iako se ova metoda smatra dobrom metodom za smanjenje agencijskog problema, rezultati jednog eksperimentalnog gospodarskog istraživanja ukazuju da pretjerano visoka financijska stimulacija agenta može biti kontraproduktivna.³⁵

³² Bogdanović, M. (2014.), Poslovna etika (6), EFST, Split, nastavni materijal

³³ Bogdanović, M. (2014.), Poslovna etika (6), EFST, Split, nastavni materijal

³⁴ Ziegenbein, K. (2008.), Kontroling: Pristup principala i agenta, Rif, Zagreb, p.76, 77

³⁵ Ziegenbein, K. (2008.), Kontroling: Pristup principala i agenta, Rif, Zagreb, p.76, 77

2.7.2. Odnos poduzeća i države

Ovaj odnos, slično kao i odnos poduzeća i zaposlenika ima dva aspekta, a to su³⁶:

- poduzeće protiv interesa države; i
- država protiv interesa poduzeća.

Ukoliko poduzeće zagađuje okoliš i ne čuva okoliš kojeg dijeli s drugima, ugrožava sigurnost i zdravlje ljudi na području na kojem djeluje, ne poštuje ljudska prava, vara u poslovima koji uključuju državna poduzeća i sl. onda poduzeće djeluje protiv interesa države. Suprotno tome, zloupotrebljavanje ovlasti državnih službenika i korištenje svojeg političkog položaja pri pogodovanju nekim poduzetnicima u dobivanju posla, ometanje rada poduzetnika na način da im učestalo šalju financijske kontrole, djelovanje protiv domaćih poduzetnika, kreiranje okruženja u kojem se ne dozvoljava sloboda tržišta, reprogramiranje ili otpisivanje dugova «odabranim» poduzećima predstavlja djelovanje države protiv interesa poduzeća.³⁷

2.7.3. Odnos poduzeća i dioničara

Ovaj odnos obilježavaju potencijalni problemi vezani za sukob oko namjene profita ili interesa menadžmena i interesa dioničara. Pod ovu kategoriju u širem smislu podrazumijeva se i odnos prema svakome prema kome poduzeće ima moralne obveze.³⁸

2.7.4. Odnos poduzeća i konkurencije

Etičnos u odnosu s konkurencijom odnosi se na to da se o konkurentima i proizvodima/uslugama konkurencije ne pričaju laži, da se s konkurencijom ne sklapaju štetni dogovori, da se ne sprječava postojanje konkurencije te da ne dolazi do neprijateljskog preuzimanja konkurencije.³⁹

2.7.5. Odnos poduzeća i kupca

Ovaj odnos karakterizira latinska poslovice Caveat Emptor koja označava da kupac treba biti oprezan kod kupnje. Upravo je kupac razlog zašto poduzeća posluju. Kupci su ti koji kupuju proizvod ili uslugu koju poduzeće prodaje i poduzeću daju svoj novac. S toga je važno da poduzeće poštuje kupčeva prava. To znači da mu poduzeće treba pružiti sigurnost za vrijeme

³⁶ Bogdanović, M. (2014.), Poslovna etika (6), EFST, Split, nastavni materijal

³⁷ Bogdanović, M. (2014.), Poslovna etika (6), EFST, Split, nastavni materijal

³⁸ Bogdanović, M. (2014.), Poslovna etika (6), EFST, Split, nastavni materijal

³⁹ Bogdanović, M. (2014.), Poslovna etika (6), EFST, Split, nastavni materijal

upotrebe proizvoda i usluga, treba ga informirati o proizvodu/usluzi, pružiti mu odgovor ako ga kupac tražiti i eventualno mu nadoknaditi štetu.⁴⁰

⁴⁰ Bogdanović, M. (2014.), Poslovna etika (6), EFST, Split, nastavni materijal

3. OPĆI PODACI O KNJIGOVODSTVENOM SERVISU KONTOR D.O.O.

Poduzeće na kojem će biti prikazana važnost primjerene etičkih načela je knjigovodstveni servis Kontor d.o.o. iz Zagreba čijis logo je prikazan Slici 5..

Slika 5. Logo Kontor d.o.o.-a

Izvor: Kontor d.o.o., Zagreb

3.1. Lokacija

Kontor d.o.o. nalazi se u centru Zagreb na Kaptolu na adresi Nova Ves 4. Za njegove klijente to je dobra lokacija jer je u centru grada, a opet u blizini parkinga i to ne samo gradskog gdje je često teško naći mjesto nego i u blizini javne garaže obzirom da je u najbližoj okolici trgovački centar Kaptol centar s velikim parking. Kontor d.o.o. nalazi se u dvorištu Nove Vesi 4, a Slika 6. prikazuje Kontor d.o.o. s ulične strane.⁴¹

Slika 6. Lokacija Kontor d.o.o.-a

Izvor: arhiva Kontor d.o.o.-a

⁴¹ Informacije dobivene iz intervjua s jednim od vlasnika Kontor d.o.o.-a

Ono što još dodatno pridonosi atraktivnosti lokacije ovog poduzeća je činjenica da se u dvorište iste adrese nalazi i jedan od najpoznatijih restorana u Zagrebu «Baltazar» što čini dobru priliku da klijenti Kontor d.o.o.-a pri posjetu njemu imaju priliku i objedovati, a isto tako je i potencijalni izvor novih klijenata za Kontor d.o.o. s obzirom da ljudi koji u gosti restorana vide natpis da je tu i knjigovodstveni servis. Poduzeće je inicijalno bilo na lokaciji u Gundulićevoj ulici, zatim se radi manjka prostora preselilo na Gornji grad te potom na sadašnju lokaciju na Novoj Vesi.⁴²

3.2. Vlasnička struktura i zaposleni

Kontor d.o.o. je obiteljsko poduzeće i trenutno ima tri suvlasnika. 1988. godine osnovano kao obrt, a od 1991. posluje kao poduzeće. Do 2010. godine bila su dva suvlasnika, a u 2010. se priključio i treći. Trenutno je jedan od suvlasnika i direktor a dva su prokuristi. Poduzeće trenutno ima četiri zaposlenika, a do 2015. je bilo pet zaposlenih.⁴³

3.3. Usluge

Kontor d.o.o. pruža usluge financijskog knjigovodstva. Svoje poslovanje temelji na zakonskoj regulativi koja se odnosi na njega odnosi. Svoje usluge pruža⁴⁴:

- obveznicima poreza na dobit i to mikro, malim i srednjim društvima kapitala – društvima s ograničenom odgovornošću i jednostavnim društvima s ograničenom odgovornošću);
- obveznicima opreza na dohodak (obrtima – slobodnim, vezanim; samostalnim djelatnostima; subjektima koji su obveznici poreza na dohodak od: nesamostalnog rada, samostalne djelatnosti, imovine i imovinskih prava, drugog dohotka);
- neprofitnim organizacijama; i
- predstavništvima (stranim i diplomatskim).

⁴² Informacije dobivene iz intervjua s jednim od vlasnika Kontor d.o.o.-a

⁴³ Informacije dobivene iz intervjua s jednim od vlasnika Kontor d.o.o.-a

⁴⁴ Informacije dobivene iz intervjua s jednim od vlasnika Kontor d.o.o.-a

4. PRIMJENA ETIČKIH NAČELA U KNJIGOVODSTVENOM SERVISU KONTOR d.o.o.

Kako bi poslovanje bilo učinkovitije i kvalitetnije i kako bi sve strane involvirane u poslovni odnos bile zadovoljne važno je poslovati u skladu s etičkim kodeksom struke. Za to je važno prihvaćanje kodeksa od strane svih radnika kao i uprave te da su načela iz kodeksa prožeta u sam način rada i poslovanja. Ponašanje same uprave koja svojim primjerom svojim zaposlenicima pruža primjer etičnog ponašanja.

Za etičnost poslovanja prije svega je bitno da se poštuje zakonodavstvo. Etički kodeks za struku računovodstva je propisan i zove se Kodeks etike za profesionalne računovođe.⁴⁵

4.1. Etičnost u odnosu poduzeća i zaposlenika

Kao što je već bilo navedeno u teorijskom dijelu ovog rada odnos poslodavca i zaposlenika jedan je od etičkih odnosa u poduzećima. Aspekti koji nisu definirani Zakonom o radu i drugim zakonima koji se odnose na ovaj odnos, definirani su u pojedinim točkama internog Pravilnikom o radu. U nastavku je prikazan navedeni pravilnik kako bi se prezentirale točke koje on sadrži te time istaklo na koje aspekte je poduzeće iz primjera posebno stavilo naglasak, a sve sa svrhom o uzajamnom etičnom ponašanju između poduzeća i zaposlenika.⁴⁶

P R A V I L N I K O R A D U

1. “Ovim Pravilnikom o radu uređuju se prava i obveze iz radnih odnosa te prava i obveze u vezi sa radnim odnosima radnika zaposlenih kod Poslodavca.
2. Osnovna djelatnost Poslodavca su knjigovodstveno - računovodstveni poslovi.
3. Djelatnost Poslodavca obavlja se u poslovnom prostoru poslodavca u Zagrebu, Nova Ves 4 te kod naručitelja knjigovodstvenih usluga i službenih tijela.

⁴⁵ Narodne Novine, (2016.): Odluka o objavljivanju Kodeksa etike za profesionalne računovođe, Zagreb, Narodne Novine d.d., broj 106, p. 37

⁴⁶ Informacije dobivene iz intervjua s jednim od vlasnika Kontor d.o.o.-a

4. Poslodavac samostalno utvrđuje svoj poslovni i organizacijski ustroj, organizacijske i radne dijelove, strukturu i broj radnika, te sve uvjete i prava koje radnici moraju ispunjavati za obavljanje poslova iz radnog odnosa, ako to nije propisano posebnim propisima.
5. Na pitanja koja nisu uređena ovim Pravilnikom primjenjuju se drugi obvezujući propisi ili opći akti.
6. Ako, zbog promjena zakona ili okolnosti koje nisu postojale ili bile poznate u trenutku donošenja ovoga Pravilnika, Pravilnik će se u dijelu izmjeniti ili dopuniti.
7. Prema odredbama ovog Pravilnika radnik je fizička osoba koja obavlja određene poslove za Poslodavca na temelju ugovora o radu, ovog Pravilnika, ostalih pisanih i usmenih naloga i uputa Poslodavca.
8. Radnik će obavljati sve propisane knjigovodstvene i računovodstvene poslove, prikupljati i dostavljati knjigovodstvenu dokumentaciju, obavljati i sve ostale poslove potrebne za nesmetano i uspješno obavljanje osnovne djelatnosti Poslodavca.
9. Radnik je obavezan stručno se usavršavati i osposobljavati za samostalan rad ukupne osnovne djelatnosti Poslodavca.
10. Poslodavac će radniku osigurati stručnu literaturu, omogućiti stručno savjetovanje, po potrebi ga upućivati na stručne seminare, stručno usavršavati i osposobljavati.
11. Poslodavac će donijeti knjigovodstveno – računovodstvene operativne definicije i protokol postupanja, koji je sastavni dio ovog Pravilnika.
12. Radnik je dužan poslove iz ugovora o radu obavljati osobno, odgovorno, ažurno, uredno i stručno, prema uputama koje je dobio u skladu sa naravi i vrstom posla od strane Poslodavca ili osobe koju Poslodavac ovlasti, poštujući sve zakonske i stručne odredbe koje se odnose na izvršenje rada.
13. Knjigovodstveno – računovodstvenim znanjem radnika stečenim kod Poslodavca raspolaže Poslodavac.

14. Radnik je obvezan znanja i vještine potrebne za uspješno poslovanje Poslodavca dijeliti sa ostalim radnicima zaposlenim kod Poslodavca kao i u svakom drugom poslovnom pogledu surađivati sa njima.

15. Radnik ne smije bez pisanog odobrenja poslodavca, za svoj ili tuđi račun, sklapati poslove iz djelatnosti koju obavlja Poslodavac (zakonska zabrana natjecanja).

16. Radnik ne smije za svoj ili tuđi račun ni na koji način preuzimati stranke ili radnike Poslodavca.

17. Kršenje 15. i 16. odredbe predstavlja osobito tešku povredu obveze iz radnog odnosa i razlog je za izvanredan otkaz ugovora o radu uz naknadu štete Poslodavcu.

18. Za vrijeme trajanja i nakon prestanka radnog odnosa kod poslodavca radnik se obvezuje da neće otkrivati neovlaštenim osobama niti jednu informaciju o poslovanju Poslodavca i njegovih klijenata, a njihove osobne podatke čuvati će sukladno Zakonu o zaštiti osobnih podataka.

19. Kršenje 18. odredbe predstavlja osobito tešku povredu obveze iz radnog odnosa i predstavlja razlog za izvanredan otkaz ugovora o radu.

20. Radnik je dužan sredstva za rad koja su vlasništvo Poslodavca čuvati pažnjom dobrog gospodara, a svoje radno mjesto i prostor držati urednim i čistim.

21. Radnik s Poslodavcem može sklopiti ugovor o radu na neodređeno ili određeno vrijeme, za puno ili nepuno radno vrijeme.

Puno radno vrijeme radnika zaposlenih kod Poslodavca je 40 sati tjedno, a nepuno radno vrijeme se smatra svako radno vrijeme kraće od punog radnog vremena.

Tjedno radno vrijeme raspoređuje se na pet radnih dana, od ponedjeljka do petka.

Dnevno radno vrijeme traje 8 sati, a započinje u 8 sati i završava u 16 sati, osim iznimno u slučaju prekovremenog rada kada to priroda posla zahtijeva i tada ne može biti duže od 12 sati.

Iznimno radnik i Poslodavac mogu ugovoriti klizno radno vrijeme ili ugovoriti samostalnost u određivanju radnog vremena.

22. Radnik ima svakoga radnog dana pravo na odmor (stanku) od 30 minuta, a koristi ga prema osobnoj potrebi u vrijeme kada nije u kontaktu sa strankama.

Odmor se ubraja u radno vrijeme.

23. Dani tjednog odmora su subota i nedjelja.

Ako je prijeko potrebno da radnik radi na dan tjednog odmora, ima pravo na korištenje tjednog odmora tijekom sljedećeg tjedna.

24. Nije dozvoljeno ulaziti i boraviti u poslovnom prostoru izvan radnog vremena koje je određeno odredbom 21.

Poslodavac će izdati pisano odobrenje za radnika koji će boraviti u poslovnom prostoru izvan radnog vremena ako to iz ugovora o radu ne proizlazi.

O svakom izlasku iz poslovnog prostora za vrijeme radnog vremena radnik mora obavijestiti Poslodavca.

25. Za svaku kaledarsku godinu radnik ima pravo na plaćeni godišnji odmor u trajanju od 4 tjedna, što prema rasporedu radnog vremena Poslodavca iznosi 20 radnih dana.

26. U trajanje godišnjeg odmora ne uračunavaju se subote, nedjelje, neradni dani i blagdani.

27. Godišnji odmor od 20 radnih dana može se uvećati, prema pojedinačno određenim mjerilima s obzirom na ostvarene rezultate rada i zalaganje, prema odluci Poslodavca i to najviše do 10 dana.

28. Za vrijeme korištenja godišnjeg odmora radniku se isplaćuje naknada plaće u visini prosječne mjesečne plaće isplaćene u prethodna tri mjeseca.

29. Vrijeme korištenja godišnjeg odmora utvrđuje se planom korištenja godišnjeg odmora što ga donosi Poslodavac do 30. lipnja tekuće godine.

Na osnovi plana korištenja godišnjeg odmora Poslodavac donosi, za svakog radnika posebno, rješenje kojim utvrđuje trajanje i vrijeme korištenja godišnjeg odmora.

Rješenje se uručuje najkasnije 15 dana prije početka korištenja godišnjeg odmora.

30. Radnik može koristiti godišnji odmor u dva dijela u kojem slučaju, mora tijekom kalendarske godine za koju ostvaruju pravo na godišnji odmor, iskoristiti najmanje 10 radnih dana u neprekinutom trajanju, pod uvjetom da je ostvario pravo na godišnji odmor u trajanju dužem od 10 radnih dana.

Radnik ima pravo odrediti korištenje jednog dana godišnjeg odmora po svojem izboru i o tome mora pismeno obavijestiti Poslodavca najmanje pet dana ranije.

31. Radniku se može odgoditi, odnosno prekinuti korištenje godišnjeg odmora radi izvršavanja važnih i neodgodivih poslova Poslodavca.

32. Ništetan je sporazum o odricanju prava na godišnji odmor, odnosno o isplati novčane naknade umjesto korištenja godišnjeg odmora.

33. Radnik ima pravo na dopust u trajanju od 3 dana uz naknadu plaće (plaćeni dopust) u jednoj kalendarskoj godini u slučajevima :

- zaključivanja braka
- rođenja djeteta
- smrti supružnika, roditelja, djeteta, posvojitelja, posvojenika i unuka
- smrti brata ili sestre, djeda ili bake te roditelja supružnika
- selidbe
- elementarne nepogode isključivo u vrijeme nastupa iste.

34. Ako okolnosti na osnovi kojih ima pravo na plaćeni dopust, nastupe u vrijeme korištenja godišnjeg odmora ili u vrijeme odsutnosti s rada zbog privremene nesposobnosti za rad (bolovanje), radnik ne može ostvariti pravo na plaćeni dopust, osim u slučaju smrtnog slučaja.

35. Ako Ugovor o radu otkazuje Poslodavac, redoviti otkazni rok utvrđuje se prema odredbama važećeg Zakona o radu.

Ako Ugovor o radu otkazuje radnik, otkazni rok iznosi 30 dana.

Izvanredni otkazi utvrđuju se prema odredbama Zakona o radu i ovog Pravilnika o radu.

36. Mjesečnu plaću radnika čini osnovna bruto plaća .

Osnovna bruto plaća je propisana minimalna plaća uvećana za koeficijente:

- 1,5 za samostalnog računovođu, srednju stručnu spremu,
- 1,8 za ovlaštenog računovođu, visoku stručnu spremu,
- 0,5% za svaku navršenu godinu radnog staža kod Poslodavca.

Poslodavac sa radnikom može ugovoriti plaću i u određenom iznosu.

37. Poslodavac može, osim osnovne plaće, isplatiti i varijabilni dio na plaću u slijedećim slučajevima :

- za osobno zalaganje i uspješnost u radu, o čemu odlučuje Poslodavac,
- u posebnim okolnostima o kojima odlučuje Poslodavac.

38. Kriteriji za osnovnu plaću se ne odnose na zaposlene po posebnim propisima za poticanje zapošljavanja Zavoda za zapošljavanje ili drugih institucija, za koje se plaća utvrđuje u određenom iznosu ili prema odredbama institucija koje upućuju radnika.

39. Poslodavac isplaćuje radniku naknadu troškova javnoga mjesnog prijevoza u mjestu rada u iznosu cijene mjesečne karte za mjesni javni prijevoz.

40. Plaća se isplaćuje do 15. u tekućem mjesecu za rad obavljen u prethodnom mjesecu.

Ukoliko radi neuspješne naplate fakturiranih usluga na računu Poslodavca nema dovoljno novaca za isplatu plaće, poreza i doprinosa, plaća će se isplatiti u dva dijela ali u svakom slučaju do kraja tekućeg mjeseca.

41. Osnovna plaća radnika uvećat će se:

- 50% za prekovremeni rad,
- 35% za rad subotom i nedjeljom,
- 50% za rad praznikom i blagdanom.

42. Ako je radnik odsutan s rada, radi bolovanja do 42 dana u kontinuitetu, osnovna plaća umanjuje se 30% za cijelo razdoblje.

U slučaju isprekidanog bolovanja, osnovna plaća umanjuje se za 6% za svaki radni dan odsutnosti ali ukupno ne više od 30% u mjesecu u kojem je bilo bolovanja.

43. Poslodavac može radniku dati dar u novcu ili naravi, vrijednost kojega ne prelazi iznos na koji se, prema propisima, ne plaća porez.

44. Radnik ima pravo na jednokratnu pomoć u slučaju smrti supružnika, djeteta ili drugog uzdržavanog člana obitelji u visini prosječne mjesečne osnovne neto plaće isplaćene u posljednja tri mjeseca.

Na isti iznos ima pravo obitelj radnika u slučaju njegove smrti.

45. Radnici su dužni, prigodom obavljanja poslova svojega radnog mjesta, ponašati se i postupati na način kojim ne uznemiravaju druge radnike te, u granicama svojih ovlasti, spriječiti uznemiravanje od drugih radnika i trećih osoba i o uznemiravanju obavijestiti Poslodavca.

46. Radnik podnosi poslodavcu prijavu o uznemiravanju pisanom i potpisanom pritužbom.

47. Poslodavac će radi utvrđivanja osnovanosti pritužbe i sprječavanja daljnjeg uznemiravanja, najkasnije sljedećeg radnog dana nakon podnošenja pritužbe, pozvati radnika protiv kojega je pritužba podnesena da se o pritužbi pismeno očituje.

48. Zaštitom od uznemiravanja obuhvaćeni su svi radnici, od suradnika i svake treće osobe s kojom radnici dođu u doticaj u tijeku rada i u vezi s radom te Poslodavac od svojih podređenih radnika,

49. Komunikacija sa strankama tj. naručiteljima knjigovodstveno - računovodstvenih usluga Poslodavca, njihovim poslovnim partnerima kao i ostalim osobama sa kojima se službeno komunicira od osobitog je poslovnog značaja jer izravno utječe na poslovni uspjeh i ugled Poslodavca.

50. Komunikacija sa strankama, osim izravne usmene, obavlja se isključivo:

- poslovnim telefonima Poslodavca, koji razgovori, radi poboljšanja kvalitete usluga, mogu biti snimljeni,
- službenim e-mailom Poslodavca, koji sadržaji se pohranjuju u mapama po nazivima stranaka,
- poštom, koje kopije dopisa se pohranjuju u mapama otvorenim po nazivima stranaka.

51. U osnovi svih poslovnih kontakata mora biti naglašena profesionalna :

- stručnost,
- strpljenje,
- ljubaznost,
- učtivost,
- susretljivost,
- tolerancija.

52. Komunikacija u bilo kojem pogledu mora biti opuštena, smirena, u ljubaznom i tihom tonu.

Pod tihim tonom se podrazumjeva intenzitet zvuka manji od 65 dB SPL.

Stranku se ne smije, bez obzira na njene postupke ili ponašanje, ni na koji način pozivati na red, prekoravati ju ili joj se prijetiti sankcijama radi njenih propusta.

53. U slučaju uočenih bilo kakvih propusta stranaka, koji se odnose na njihovo poslovanje, obvezno ih se upozorava usmeno, ukoliko propust ne otklone, upozorava ih se pismeno (e-mailom ili poštom) uz obvezno ukazivanje na članak zakona koji nije primjenjen njihovim propustom i članak zakona koji taj propust sankcionira.

Upozorenje ne smije imati prijeteći ton, to upozorenje mora predstavljati učtivu stručnu informaciju.

54. Postupanje radnika protivno odredbi 49. do 53. predstavlja osobito tešku povredu obveze iz radnog odnosa i predstavlja razlog za izvanredan otkaz ugovora o radu.

55. U slučaju ne dolaska radnika na posao, radi iznenadnih izvanrednih okolnosti, radnik je dužan, o razlogu, Poslodavca odmah obavijestiti, a najkasnije u roku od tri dana.

56. Kršenje odredbi 7, 8, 9, 11, 12, 14, 20, 24, 55 ovog Pravilnika predstavlja povredu radne dužnosti, za koje kršenje će Poslodavac izreći usmeno i pisano upozorenje.

Treće upozorenje za povredu radne dužnosti, u razdoblju od dvije godine, uvjetuje otkaz ugovora o radu.

57. Radi zaštite imovine Poslodavca i računovodstvene dokumentacije stranaka, poslovni prostor zaštićen je mehaničko elektroničkim te audio i video nadzorom.

58. Ovaj Pravilnik o radu donesen je dana 13.06.2014. i stavljen osam dana na oglasnu ploču radi upoznavanja radnika sa istim te slijedom navedenog stupa na snagu i primjenu 21.06.2014.godine.

59. "Ovaj Pravilnik o radu uručen je svakom radniku, što radnik potvrđuje svojim potpisom na njemu."⁴⁷

4.2. Etičnost u odnosima između poslovnih subjekata

U odnosima s ostalim poslovnim subjektima Kontor d.o.o. se drži uvjeta i obveza iz ugovornog odnosa te pazi da se svjesno ne preuzimaju obveze za koje se zna da se neće biti u stanju ispuniti.

Ugovori se sklapaju na način da su uvjeti, prava i obveze precizno definirane i svakoj strani jasne te da se ne mogu dvosmisleno tumačiti. Kod ugovaranja posla potrebno je drugoj strani pružiti sve potrebne informacije kako bi ona mogla donjeti odluku o suradnju.

Prema konkurenciji i kupcima se ponaša fer te etičkim načelima propisanim u Kodeksu etike za profesionalne računovođe. Na pitanja i pritužbe drugog poslovnog subjekta pruža odgovor.

4.3. Kodeks etike za profesionalne računovođe

Mnoge struke poput odvjetnika i doktora imaju propisan etički kodeks. Isto tako je i profesionalnim računovođama propisan službeni kodeks. On pokriva širok spektar odnosa koje profesionalni računovođe imaju i uključuje i kupce i dioničare i državu i konkurenciju.

Odluku o objavljivanju Kodeksa etike za profesionalne računovođe, kojeg je pripremio Odbor za međunarodne standarde etike za računovođe (International Ethics Standards Board for Accountants, IESBA), 31.listopada 2016. donjelo je Upravno vijeće Hrvatske revizorske komore na temelju članka 5. i članka 39. stavka 2. točke 7. Zakona o reviziji (»Narodne

⁴⁷ Pravilnik o radu (2014.), Kontor d.o.o., Zagreb, interni akt

novine« broj 146/05, 139/08 i 144/12) i članka 16. točke 8. Statuta Hrvatske revizorske komore (»Narodne novine« broj 43/10, 131/13 i 76/14).⁴⁸

IESBA je Odbor za međunarodne standarde etike za računovođe koji je potpomognut od strane IFAC –a (International Federation of Accountants) koja je svjetska organizacija za računovodstvenu profesiju.⁴⁹ Slike 7. i 8. prikazuju loga ova dva internacionalna tijela.

Slika 7. Logo IFAC-a

Izvor: Global Accountant (2017.): IFAC, [Internet], raspoloživo na: <http://www.globalaccountantweb.com/ifac/> [27.03.2017.]

Slika 8. Logo IESBA-a

Izvor: Prweb (2017.): IESBA Plans Roundtables, [Internet], raspoloživo na: <http://www.prweb.com/releases/2014/01/prweb11485854.htm> [27.03.2017.]

Kodeks etike za profesionalne računovođe, što se tiče samih etičkih načela, sastoji se od tri dijela⁵⁰:

⁴⁸ Narodne Novine, (2016.): Odluka o objavljivanju Kodeksa etike za profesionalne računovođe, Zagreb, Narodne Novine d.d., broj 106, p. 37

⁴⁹ IFAC (2010.): International Ethics Standards Board for Accountants, [Internet], raspoloživo na: http://www.ifac.org/system/files/downloads/IESBA_Fact_Sheet.pdf [01.04.2017.]

Dio A – Opća primjena Kodeksa

- 100 Uvod i temeljna načela
- 110 Poštenje
- 120 Objektivnost
- 130 Profesionalna kompetentnost i dužna pažnja
- 140 Povjerljivost
- 150 Profesionalno ponašanje

Dio B – Profesionalni računovođe u javnoj praksi

- 200 Uvod
- 210 Profesionalno imenovanje
- 220 Sukobi interesa
- 230 Druga mišljenja
- 240 Naknade i ostali oblici nagrada
- 250 Marketing profesionalnih usluga
- 260 Darovi i ugošćivanje
- 270 Čuvanje klijentove imovne
- 280 Objektivnost – sve usluge
- 290 Neovisnost – angažmani revizije i uvida
- 291 Neovisnost – ostali angažmani s izražavanjem uvjerenja
- Tumačenje 2005-01

Dio C – Profesionalni računovođe u gospodarstvu

- 300 Uvod
- 310 Mogući konflikti
- 320 Priprema informacija i izvještavanje informacija
- 330 Djelovanje s dovoljno stručnosti
- 340 Financijski interesi
- 350 Poticaji

S obzirom da Kontor d.o.o. nije revizorsko društvo, nije dužno primjenjivati Dio B – Profesionalni računovođa u javnoj praksi jer je profesionalni računovođa u javnoj praksi po definiciji: “neovisno o funkcionalnoj klasifikaciji (na primjer, revizija, porez ili konzalting) u

⁵⁰ Narodne Novine, (2016.): Odluka o objavljivanju Kodeksa etike za profesionalne računovođe, Zagreb, Narodne Novine d.d., broj 106, p. 37

revizorskom društvu koje pruža profesionalne usluge. Taj se naziv također koristi za revizorsko društvo profesionalnih računovođa u javnoj praksi.”⁵¹

U nastavku slijedi pregled Dijela A i Dijela C koji se odnose na Kontor d.o.o. te primjeri situacija iz prakse s kojima se Kontor d.o.o. susreće i u kojima primjenjuje načela iz ovog Kodeksa.

4.3.1. Dio A – opća primjena kodeksa

Dio A je prvi dio Etičkog kodeksa profesionalnih računovođa i on se odnosi na poslovanje Kontor d.o.o.-a. Slijedi pregled etičkih načela iz ovog dijela te njihove primjene u poduzeću Kontor d.o.o..

4.3.1.1. Uvod i temeljna načela

Djelovanje računovodstvene profesije očituje se u djelovanju u skladu s javnim interesom i zato je ključno da se postupa u skladu prema raznim zakonima koji reguliraju ovu profesiju kao i etičkog kodeksa propisanog za ovu profesiju.

U svakodnevnom poslovnom okruženju događaju se nebrojene situacije koje je čak i etičkim kodeksom ne moguće popisati, ali je važno da se prije svega drži temeljnih etičkih načela propisanih Kodeksom etike za profesionalne računovođe jer su one temelj uspješnog poslovanja. Ta načela odnose se na⁵²:

- poštenje;
- objektivnost;
- profesionalnu kompetetnost i dužnu pažnju;
- povjerljivost; i
- profesionalno ponašanje.

⁵¹ Narodne Novine, (2016.): Odluka o objavljivanju Kodeksa etike za profesionalne računovođe, Zagreb, Narodne Novine d.d., broj 106, str. 37

⁵² Narodne Novine, (2016.): Odluka o objavljivanju Kodeksa etike za profesionalne računovođe, Zagreb, Narodne Novine d.d., broj 106, str. 37, odjeljak 100.5

Razne situacije potencijalno mogu biti prijetnje poštivanju tih načela, ali djelatnici Kontor d.o.o.-a u svojoj svakodnevnicu koriste profesionalnu prosudbu kako bi bili osvjesni svih takvih potencijalnih situacija i u slučaju njihovog pojavljivanja mogli adekvatno reagirati. Važno je da svoje poslovanje obavljaju u skladu s tim načelima jer u suprotnom njegovi poslovni odnosi ne bi bili temeljeni na poštenju i iskrenosti, dopuštala bi se pristranost, utjecaj drugih koji nije primjeren ili pak sukob interesa. Ne bi održavao profesionalna znanja i vještine na dovoljno visokoj razini što bi za rezultat imalo mogućnost da svojim klijentima ne pruža dovoljno kvalitetnu uslugu.

Kada nebi postojala povjerljivost i kada bi se bilo koje informacije stečene u poslovnim i profesionalnim odnosima s klijentima bez dozvole dijelile s trećim stranama to bi mogli imati jako nepovoljnih posljedica za klijenti, a naravno i za sam odnos između knjigovodstvenog servisa i klijenta što bi samim time povlačilo za sobom i velike štete za budućnost poslovanja Kontor d.o.o.-a. Svakako je bitno i da se postupa u skladu sa zakonima i regulativama jer bi suprotno ponašanje diskreditiralo profesiju.⁵³

Te okolnosti mogu se podijeliti na pet različitih tipova okolnosti tj. prijetnji uslijed/temeljem⁵⁴:

- osobnog interesa;
- samoprovjere;
- propagiranja;
- zbliženosti; i
- zastrašenosti.

Prijetnja temeljem osobnog interesa odnosi se na neprimjereno utjecanje financijskog ili drugog interesa na prosudbu i ponašanje profesionalnog računovođe.⁵⁵

Prijetnja temeljem samoprovjere odnosi se na neprimjerenu ocijenu rezultata prethodne prosudbe na koje će se računovođa osloniti pri stvaranju tekuće prosudbe.⁵⁶

⁵³ Narodne Novine, (2016.): Odluka o objavljivanju Kodeksa etike za profesionalne računovođe, Zagreb, Narodne Novine d.d., broj 106, str. 37, odjeljak 100.5

⁵⁴ Narodne Novine, (2016.): Odluka o objavljivanju Kodeksa etike za profesionalne računovođe, Zagreb, Narodne Novine d.d., broj 106, str. 37, odjeljak 100.12

⁵⁵ Narodne Novine, (2016.): Odluka o objavljivanju Kodeksa etike za profesionalne računovođe, Zagreb, Narodne Novine d.d., broj 106, str. 37 odjeljak 100.12

Prijetnja temeljem propagiranja podrazumijeva da će eventualno uzdizanje klijentovog ili poslodavčevog položaja od strane profesionalnog računovođe kompromitirati objektivnost profesionalnog računovođe.⁵⁷

Prijetnja uslijed zblizenosti ukazuje na mogućnost pretjerane suosjećanosti uslijed bliskog odnosa s klijentom ili poslodavcem koji će rezultirati time da će olako prihvaćati ono što oni rade.⁵⁸

Prijetnja uslijed zastrašenosti odnosi se na bojazan da će se, radi pritiska, računovođa ustručavati djelovati objektivno.⁵⁹

Aдекватne reakcije odnose se na mjere zaštite koje poduzima tj. na aktivnosti koje određenu prijetnju otklone ili, ukoliko to nije moguće, ublaže kako bi ona bila na prihvatljivoj razini, a one se mogu kategorizirati kao⁶⁰:

“mjere zaštite ustanovljene profesijom, zakonom ili regulativom:

zahtjeve educiranosti, uvježbanosti i iskustva koji su u vezi s ulaskom u profesiju;

- zahtjeve trajnog profesionalnog usavršavanja;
- pravila korporativnog upravljanja;
- profesionalne standarde;
- monitoring koji provodi profesija ili regulator i disciplinske postupke; i
- vanjski pregled izvješća, proizvoda, komunikacija ili informacija koje stvara profesionalni računovođa koji provodi zakonski opunomoćena treća stranka.”⁶¹

⁵⁶ Narodne Novine, (2016.): Odluka o objavljivanju Kodeksa etike za profesionalne računovođe, Zagreb, Narodne Novine d.d., broj 106, str. 37, odjeljak 100.12

⁵⁷ Narodne Novine, (2016.): Odluka o objavljivanju Kodeksa etike za profesionalne računovođe, Zagreb, Narodne Novine d.d., broj 106, str. 37, odjeljak 100.12

⁵⁸ Narodne Novine, (2016.): Odluka o objavljivanju Kodeksa etike za profesionalne računovođe, Zagreb, Narodne Novine d.d., broj 106, str. 37, odjeljak 100.12

⁵⁹ Narodne Novine, (2016.): Odluka o objavljivanju Kodeksa etike za profesionalne računovođe, Zagreb, Narodne Novine d.d., broj 106, str. 37, odjeljak 100.12

⁶⁰ Narodne Novine, (2016.): Odluka o objavljivanju Kodeksa etike za profesionalne računovođe, Zagreb, Narodne Novine d.d., broj 106, str. 37, odjeljak 100.14

⁶¹ Narodne Novine, (2016.): Odluka o objavljivanju Kodeksa etike za profesionalne računovođe, Zagreb, Narodne Novine d.d., broj 106, str. 37, odjeljak 100.14

U nekim situacijama potrebno je započeti službeni ili neslužbeni postupak rješavanja sukoba, a da bi se to izvršilo u skladu s etičkim načelima potrebno je razmotriti relevantne čimbenike, koji su⁶²:

- “relevantne činjenice;
- etička pitanja o kojima je riječ;
- temeljna načela povezana s problematikom o kojoj se radi;
- ustanovljeni interni postupci; i
- alternativni postupci djelovanja.”⁶³

Olakotna okolnost za Kontor d.o.o. je i to što je IESBA-ovim etičkim kodeksom za profesionalne računovođe predviđeno da ukoliko i nakon razmatranja navedenih relevantnih čimbenika problem i dalje ostane nerazriješen, mogu se posavjetovati s odgovarajućim osobama kako bi se postiglo rješenje.⁶⁴ Te osobe mogu biti u tvrtki ili poslodavčevoj organizaciji poput osoba zaduženih za upravljanje organizacijom, odbor direktora ili revizijski odbor. S obzirom da se ponekad na ovaj način ne može riješiti sukob, dopušteno je dobivanje profesionalnog savjeta. Taj profesionalni savjet dobiva se od relevantnog profesionalnog tijela ili pravnog savjetnika.⁶⁵

4.3.1.2. Poštenje

Za ovu računovodstvenu profesiju kojom se bavi Kontor d.o.o. vrlo je važno držati se načela poštenja. Ono podrazumijeva da profesionalni računovođe budu iskreni i poštteni u svim profesionalnim i poslovnim odnosima.⁶⁶

⁶² Narodne Novine, (2016.): Odluka o objavljivanju Kodeksa etike za profesionalne računovođe, Zagreb, Narodne Novine d.d., broj 106, str. 37, odjeljak 100.20

⁶³ Narodne Novine, (2016.): Odluka o objavljivanju Kodeksa etike za profesionalne računovođe, Zagreb, Narodne Novine d.d., broj 106, str. 37, odjeljak 100.20

⁶⁴ Informacije dobivene iz intervjua s jednim od vlasnika Kontor d.o.o.-a

⁶⁵ Narodne Novine, (2016.): Odluka o objavljivanju Kodeksa etike za profesionalne računovođe, Zagreb, Narodne Novine d.d., broj 106, str. 37, odjeljak 100.23

⁶⁶ Narodne Novine, (2016.): Odluka o objavljivanju Kodeksa etike za profesionalne računovođe, Zagreb, Narodne Novine d.d., broj 106, str. 37, odjeljak 110.1

Ovo načelo se u praksi primjenjuje na način da su profesionalni računovođe Kontor d.o.o.-a svjesni prirode izvješća, podnesaka, komuniciranja ili drugih informacija da oni ne sadrže značajno pogrešne navode ili navode koji dovode u zabludu, da izjave ili informacije nisu nemarno složene, da nemaju izostavljene ili iskrivljene informacije koje bi trebale biti uključene i time dovode u zabludu jer je u takvim slučajevima potrebno raskinuti povezanost s tim informacijama.⁶⁷

4.3.1.3. Objektivnost

Prema načelu objektivnosti neprimjereni utjecaji drugih, sukobi interesa, pristranost ne smiju dovesti profesionalnog računovođu da kompromitira svoje profesionalne ili poslovne prosudbe.⁶⁸ Kodeks objašnjava kako nije moguće navesti apsolutno sve situacije u kojima se profesionalni računovođa može naći, a koje bi kod njega mogle izazvati narušavanje objektivnosti. U svakom slučaju Kodeks nalaže kako profesionalni računovođa neće pružati svoje usluge ukoliko okolnosti stvaraju predrasudu.⁶⁹

Praktični primjer ovog načela je npr. situacija u kojoj klijent želi da se poslovni događaji njegovog poslovanja u računovodstvu bilježe na način kako bi se prikazali što veći rashodi, a što manji prihodi kako bi mu porezna obveza bila što manja. Ovo je primjer jednog od neprimjerenih utjecaja na koji profesionalni računovođe Kontor d.o.o.-a postupaju na način da se klijentu objasni da se poslovni događaji moraju bilježiti u poslovne knjige na način propisan zakonima koji se na njih primjenjuju i prema računovodstvenim standardima (hrvatskim i/ili međunarodnim) te bez obzira na pritisak koji klijent stvara, Kontor d.o.o. te poslovne događaje bilježi na ispravan i propisan način.⁷⁰

⁶⁷ Informacije dobivene iz intervjua s jednim od vlasnika Kontor d.o.o.-a

⁶⁸ Narodne Novine, (2016.): Odluka o objavljivanju Kodeksa etike za profesionalne računovođe, Zagreb, Narodne Novine d.d., broj 106, str. 37, odjeljak 120.1

⁶⁹ Narodne Novine, (2016.): Odluka o objavljivanju Kodeksa etike za profesionalne računovođe, Zagreb, Narodne Novine d.d., broj 106, str. 37, odjeljak 120.2

⁷⁰ Informacije dobivene iz intervjua s jednim od vlasnika Kontor d.o.o.-a

4.3.1.4. Profesionalna kompetentnost i dužna pažnja

Kako bi se usluga pružala kompetentno potrebno je konstantno pratiti, razumijevati i u poslu primjenjivati relevantna stručna, profesionalna i poslovna dostignuća što omogućava trajno profesionalno usavršavanje profesionalnih računovođa i onih koji rade pod njegovim okriljem.⁷¹ Od velike je važnosti da se u obavljanju računovodstvene usluge postupa brižno, temeljito i pravodobno, a sve u skladu sa zahtjevima angažmana.⁷²

Dvije su obveze Kodeksom nametnute svim profesionalnim računovođama, a to su:

- “(a) održavanje profesionalnih znanja i vještine na razini potrebnoj da bi se klijentima ili poslodavcima osiguralo dobivanje kompetentne profesionalne usluge; i
- (b) marljivo djelovanje u skladu s primjenjivim tehničkim i profesionalnim standardima kada pružaju profesionalne usluge.”⁷³

Profesionalna kompetentnost sastoji se od dvije etape, a to su:

- “(a) stjecanje profesionalne kompetentnosti; i
- (b) održavanje profesionalne kompetentnosti.”⁷⁴

Postoje periodi u kojima su prihodi Kontor d.o.o.-a manji nego u nekim drugim razdobljima. Tada je posebno važno imati prioritete po pitanju trošenje novca i njih se držati. Upravo tada je važno da neke druge stvari ne postanu prioritet iznad stjecanja kompetentnosti i održavanja kompetentnosti. Kontor d.o.o. ovdje ima strogo pravilo od kojeg ne odstupa, a to je da je upravo stjecanje kompetentnosti i održavanje kompetentnosti prioritet. Ovo je profesija u kojoj učestalo ima puno novinsa i izmjena prema kojima se mora poslovati, s toga je Kontor d.o.o. pretplaćen na stručne časopise u kojima to može pratiti, pretplaćen je na savjetodavne

⁷¹ Narodne Novine, (2016.): Odluka o objavljivanju Kodeksa etike za profesionalne računovođe, Zagreb, Narodne Novine d.d., broj 106, str. 37, odjeljak 130.3

⁷² Narodne Novine, (2016.): Odluka o objavljivanju Kodeksa etike za profesionalne računovođe, Zagreb, Narodne Novine d.d., broj 106, str. 37, odjeljak 130.4

⁷³ Narodne Novine, (2016.): Odluka o objavljivanju Kodeksa etike za profesionalne računovođe, Zagreb, Narodne Novine d.d., broj 106, str. 37, odjeljak 130.1

⁷⁴ Narodne Novine, (2016.): Odluka o objavljivanju Kodeksa etike za profesionalne računovođe, Zagreb, Narodne Novine d.d., broj 106, str. 37, odjeljak 130.2

usluge savjetodavnih kuća, prati zakone i redovito šalje svoje zaposlenika na razne edukacije iz struke.⁷⁵

4.3.1.5. Povjerljivost

Načelo povjerljivosti propisuje situacije u kojima je profesionalni računovođa dužan ne otkrivati povjerljive informacije. Povjerljive informacije se čuvaju unutar tvrtke ili poslodavčeve organizacije i mora se paziti da ne budu razotkrivene bilo namjerno ili ne namjerno bliskim poslovnim suranicima, članovima obitelji ili trećim stranama.⁷⁶ Ovo načelo se mora poštivati čak i nakon kraja odnosa između profesionalnog računovođe i klijenta ili poslodavca, iako profesionalni računovođa može koristiti stečena iskustva u budućnosti, ali je bitno da ne objavi bilo koju, ranije stečenu, povjerljivu informaciju.⁷⁷

Obveza suzdržavanja odnosa se na:

- “(a) objavljivanje povjerljivih informacija izvan tvrtke ili organizacije poslodavca bez dobivenog odobrenja ili zakonskog ili profesionalnog prava
- (b) korištenja povjerljivih informacija stečenih temeljem profesionalnih i poslovnih odnosa za njihove osobne koristi ili koristi trećih stranaka.”⁷⁸

Dakako, postoje situacije u kojima je profesionalni računovođa dužan objaviti povjerljive informacije, a to je primjereno u sljedećim situacijama:

- (a) “ako je objavljivanje dopušteno zakonom i odobreno od klijenta ili poslodavca;
- (b) objavljivanje zahtjeva zakon, primjerice:
 - (i) izrada dokumenata ili drugo osiguravanje dokaza u tijeku sudskih postupaka; ili
 - (ii) dojava uočenih kršenja zakona nadležnim javnim tijelima; i
- (c) postoji profesionalna dužnost ili pravo objavljivanja, kada nije zabranjeno zakonom, kako bi se:
 - (i) postupilo u skladu s pregledom kvalitete koju provodi tijelo članice ili profesionalno

⁷⁵ Informacije dobivene iz intervjua s jednim od vlasnika Kontor d.o.o.-a

⁷⁶ Narodne Novine, (2016.): Odluka o objavljivanju Kodeksa etike za profesionalne računovođe, Zagreb, Narodne Novine d.d., broj 106, str. 37, odjeljak 140.2

⁷⁷ Narodne Novine, (2016.): Odluka o objavljivanju Kodeksa etike za profesionalne računovođe, Zagreb, Narodne Novine d.d., broj 106, str. 37, odjeljak 140.6

⁷⁸ Narodne Novine, (2016.): Odluka o objavljivanju Kodeksa etike za profesionalne računovođe, Zagreb, Narodne Novine d.d., broj 106, str. 37, odjeljak 140.1

tijelo;

- (ii) odgovorilo na upite ili odazvalo istrazi tijela članice ili profesionalnog tijela;
- (iii) zaštitili profesionalni interesi profesionalnog računovođe u sudskim postupcima; ili
- (iv) postupilo u skladu sa stručnim i etičkim zahtjevima.”⁷⁹

Postoje određeni relevantni čimbenici koje je potrebno razmotriti kada je u pitanju odlučivanje o tome hoće li se objaviti povjerljive informacije, a to su⁸⁰:

- (a) mogu li biti ugroženi interesi svih stranaka, uključujući i treće stranke čiji interesi mogu biti pogođeni, ako klijent ili poslodavac pristane da profesionalni računovođa objavi informacije;
- (b) jesu li sve relevantne informacije poznate i potvrđene, u mjeri u kojoj je to izvedivo; u situacijama koje uključuju nepotvrđene činjenice, nepotpune informacije ili nepotvrđene zaključke, koristit će se profesionalna prosudba pri određivanju vrste objavljivanja koje treba obaviti, ako ga uopće i treba objaviti;
- (c) vrstu priopćavanja koja se očekuje i na koga je upućeno; i
- (d) jesu li primjereni primatelji na koje se upućuje priopćenje.

Ovakvih situacija u kojima se očekuje kompromitiranje načela povjerljivosti, a u kojima profesionalni računovođa nije dužan objaviti povjerljive informacije u Kontor d.o.o.-u nije baš bilo. Općenito bi se moglo reći da bi takve situacije uključivale zahtjeve bilo od zaposlenika klijenata, njihovih dobavljača, kupaca i sl. da od Kontor d.o.o.-a traže informacije o poslovanju klijenta koje nisu javno dostupne kroz financijske izvještaja koji su javno objavljeni ili informacije za koje klijent nije dao dopuštenje da se dijele. U slučaju kada bi se takav zahtjev postavio pred Kontor d.o.o. tome tko traži takvu informaciju bi se objasnilo da je to povjerljiva informacija za koju nemamo niti obvezu niti dopuštenje o otkrivanju.⁸¹

⁷⁹ Narodne Novine, (2016.): Odluka o objavljivanju Kodeksa etike za profesionalne računovođe, Zagreb, Narodne Novine d.d., broj 106, str. 37, odjeljak 140.7

⁸⁰ Narodne Novine, (2016.): Odluka o objavljivanju Kodeksa etike za profesionalne računovođe, Zagreb, Narodne Novine d.d., broj 106, str. 37, odjeljak 140.8

⁸¹ Informacije dobivene iz intervjua s jednim od vlasnika Kontor d.o.o.-a

4.3.1.6. Profesionalno ponašanje

Ponašanje profesionalnih računovođa mora biti u skladu s relevantnim zakonima i regulativama. Također je važno da profesionari računovođa izbjegava djelovanja koja narušavaju ugled profesije.⁸² Kod promoviranja sebe i svog posla također neće narušiti ugled profesije te će biti poštteni i istinoljubivi. To znači da će realno govoriti o kvalifikacijama i iskustvu koje imaju te tvrdnjama vezanim za usluge koje mogu ponuditi. Isto tako neće omalovažavati posao drugih.⁸³

Kontor d.o.o. ovo načelo primjenjuje na način da svoje poslovanje i uslugu koju pruža svojim klijentima radi u skladu sa zakonima i regulativama. Također kod svog oglašavanja ističe svoje kvalitete i prednosti, a ne govori protiv konkurencije. Važno je i da istinito govori o svom iskustvu, kvalifikacijama i kompetencijama jer je važno da svom klijentu da realnu predodžbu što može očekivati od pruženih mu usluga.⁸⁴

4.3.2. Dio C – profesionalni računovođe u gospodarstvu

U Dijelu C Etičkog kodeksa za profesionalne računovođe opisuju se neke od situacija koje zahtijevaju primjenu etičkih načela iz Dijela A. I u samom Dijelu C je napomenuto na nije moguće predvidjeti i opisati sve okolnosti s kojima se profesionalni računovođa u tijeku svog poslovanja može susresti, a koje bi mogle dovesti u pitanje kompromitiranje etičkih načela, a slijedi prikaz situacija koje su za profesionalne knjigovođe rizične i trebaju biti na oprezu i na koje Kontor d.o.o. u svom poslovanju obraća posebnu pažnju kako bi prilikom eventualnog susretanja s takvom situacijom ispravno reagirao.

Takve situacije u kojima postoji mogućnost da se prekrše etička načela mogu se podijeliti u pet glavnih kategorija⁸⁵:

- sukobi interesa;
- pripremanje i izvješćivanje informacija;

⁸² Narodne Novine, (2016.): Odluka o objavljivanju Kodeksa etike za profesionalne računovođe, Zagreb, Narodne Novine d.d., broj 106, str. 37, odjeljak 150.1

⁸³ Narodne Novine, (2016.): Odluka o objavljivanju Kodeksa etike za profesionalne računovođe, Zagreb, Narodne Novine d.d., broj 106, str. 37, odjeljak 150.2

⁸⁴ Informacije dobivene iz intervju s jednim od vlasnika Kontor d.o.o.-a

⁸⁵ Narodne Novine, (2016.): Odluka o objavljivanju Kodeksa etike za profesionalne računovođe, Zagreb, Narodne Novine d.d., broj 106, str. 37, Dio C – profesionalni računovođe u gospodarstvu

- djelovanje s dovoljnom stručnošći;
- financijski interesi i poticaji za financijsko izvještavanje i donošenje odluka;
- poticaji;
 - primanje ponuda; i
 - davanje ponuda.

4.3.2.1. Sukobi interesa

Strane koje mogu dovesti profesionalnog računovođu u sukob interesa mogu biti bilo tko iz kruga dionika poduzeća u kojem djeluje profesionalni računovođa kao npr. kupci, dobavljači, zajmodavci, dioničari i dr. Važno je da profesionalni računovođa ne dopusti da sukob interesa kompromitira profesionalne ili poslovne prosudbe.⁸⁶

Takve situacije uključuju rad na rukovodećim položajima u više organizacije i razmjena povjerljivih informacija; obavljanje profesionalne aktivnosti kod obiju stranaka u ortaštvu s ciljem razvrgnuća ortaštva; utjecaj pri izboru dobavljača poduzeća kada kao rezultat transakcije najuži član obitelji profesionalnog računovođe može imati korist; «djelovanje na položaju koji omogućava upravljanje u poslodavnoj organizaciji profesionalnog računovođe koja odobrava određena ulaganja u kompaniju gdje će jedno od tih posebnih ulaganja povećati ulagateljski portfelj profesionalnog računovođe ili člana njegove najuže obitelji.»⁸⁷

Pri susretanju sa situacijama koje mogu stvarati sukob interesa profesionalni računovođa treba pokušati ukloniti ili smanjiti prijetnju poštivanju temeljnih načela na prihvatljivu razinu.⁸⁸ Potiče ga se da potraži upute u poslodavnoj organizaciji ili kod drugih npr. kod profesionalnog tijela, pravnog savjetnika ili drugih profesionalnih računovođa iako u tim slučajevima mora paziti da ne naruši načelo povjerljivosti.⁸⁹ Ako navednu prijetnju profesionalni računovođa nije u mogućnosti ukloniti ili ju smanjiti na prihvatljivu razinu, tada

⁸⁶ Narodne Novine, (2016.): Odluka o objavljivanju Kodeksa etike za profesionalne računovođe, Zagreb, Narodne Novine d.d., broj 106, str. 37, odjeljak 310.1

⁸⁷ Narodne Novine, (2016.): Odluka o objavljivanju Kodeksa etike za profesionalne računovođe, Zagreb, Narodne Novine d.d., broj 106, str. 37, odjeljak 310.2

⁸⁸ Narodne Novine, (2016.): Odluka o objavljivanju Kodeksa etike za profesionalne računovođe, Zagreb, Narodne Novine d.d., broj 106, str. 37, odjeljak 310.3

⁸⁹ Narodne Novine, (2016.): Odluka o objavljivanju Kodeksa etike za profesionalne računovođe, Zagreb, Narodne Novine d.d., broj 106, str. 37, odjeljak 310.4

je dužan prestati pružati profesionalnu aktivnost koja bi sukob interesa imala kao posljedicu.⁹⁰ Prije nego što dođe do prestajanja pružanja profesionalne aktivnosti, profesionalni računovođa je pozvan na primjeru mjera zaštita koje su⁹¹:

- restrukturiranje ili razdvajanje određenih odgovornosti i dužnosti;
- dobivanje odgovarajućeg nadzora, na primjer djelovanje pod nadzorom izvršnog ili neizvršnog direktora;
- povlačenje iz postupka donošenja odluka povezanih s pitanjem koje stvara sukob interesa; i
- savjetovanje s trećim strankama, kao što su profesionalno tijelo, pravni savjetnik ili drugi profesionalni računovođa.

4.3.2.2. Pripremanje i izvješćivanje informacija

Katkada se od profesionalnog računovođe zahtjeva da priprema i izvješćava o informacijama poput finansijskih ili menadžerskih informacija (prognoze, budžeti, finansijski izvještaji, menadžmentove analize i razmatranja i dr.). U tim slučajevima profesionalni računovođa je dužan takve informacije pripremati i prezentirati na fer način, pošteno i u skladu s relevantnim profesionalnim standardima.⁹²

Poduzimanjem razumnih postupaka osigurat će očuvanje informacija za koje je on odgovoran koji su⁹³:

- (a) jasno opisuju stvarni sadržaj poslovne transakcije, imovine ili obveza;
- (b) klasificiraju i pravodobno i na ispravan način evidentiraju informacije; i
- (c) točno i potpuno u svim značajnim aspektima reprezentiraju činjenice.

⁹⁰ Narodne Novine, (2016.): Odluka o objavljivanju Kodeksa etike za profesionalne računovođe, Zagreb, Narodne Novine d.d., broj 106, str. 37, odjeljak 310.5

⁹¹ Narodne Novine, (2016.): Odluka o objavljivanju Kodeksa etike za profesionalne računovođe, Zagreb, Narodne Novine d.d., broj 106, str. 37, odjeljak 310.8

⁹² Narodne Novine, (2016.): Odluka o objavljivanju Kodeksa etike za profesionalne računovođe, Zagreb, Narodne Novine d.d., broj 106, str. 37, odjeljak 320.1

⁹³ Narodne Novine, (2016.): Odluka o objavljivanju Kodeksa etike za profesionalne računovođe, Zagreb, Narodne Novine d.d., broj 106, str. 37, odjeljak 320.3

Primjer u kojem je profesionalni računovođa pod pritiskom da pripremi i prezentira informacije koje bi mogle dovesti u zabludu ili situacija da s takvim informacijama postane povezan kroz aktivnosti drugih predstavlja prijetnju poštivanju temeljnih načela kao što su prijetnja načelu objektivnosti ili profesionalnoj kompetentnosti i dužnoj pažnji temeljeno na osobnom interesu ili zastrašenosti.⁹⁴

Također i u ovakvim situacijama potrebno je djelovati na uklanjanje ili smanjivanje prijetnje na prihvatljivu razinu putem primjene zaštita poput konzultacija s⁹⁵:

- nadređenima unutar poslodavne organizacije;
- revizijskim odborom;
- zaduženim za upravljanje organizacijom; i
- relevantnim profesionalnim tijelom.

I u ovakvim situacijama ukoliko profesionalni računovođa nije u mogućnosti ukloniti ili smanjiti prijetnju na prihvatljivu razinu će odbiti biti povezan s takvim informacijama koje dovode u zabludu. Postoje situacije u kojima profesionalni računovođa prvobitno nije svjestan da je povezan s informacijama koje dovode u zabludu, ali čim postane toga svjestan treba postupiti kako je navedno.⁹⁶

4.3.2.3. Djelovanje s dovoljnom stručnošću

Da profesionalni računovođa treba djelovati s dovoljnom stručnošću nametnuto mu je kroz temeljno načelo profesionalne kompetentnosti i dužne pažnje. S toga nekog poslodavca neće dovesti u zabludu po pitanju razine svoje stručnosti niti iskustva te će mu pružiti primjereni savjet i pomoć u situacijama kada je potrebno.⁹⁷

⁹⁴ Narodne Novine, (2016.): Odluka o objavljivanju Kodeksa etike za profesionalne računovođe, Zagreb, Narodne Novine d.d., broj 106, str. 37, odjeljak 320.4

⁹⁵ Narodne Novine, (2016.): Odluka o objavljivanju Kodeksa etike za profesionalne računovođe, Zagreb, Narodne Novine d.d., broj 106, str. 37, odjeljak 320.6

⁹⁶ Narodne Novine, (2016.): Odluka o objavljivanju Kodeksa etike za profesionalne računovođe, Zagreb, Narodne Novine d.d., broj 106, str. 37, odjeljak 320.7

⁹⁷ Narodne Novine, (2016.): Odluka o objavljivanju Kodeksa etike za profesionalne računovođe, Zagreb, Narodne Novine d.d., broj 106, str. 37, odjeljak 330.1

Sljedeće situacije mogu profesionalnom računovođi stvoriti prijetnju da postupi u skladu s načelom profesionalne kompetentnosti i dužne pažnje⁹⁸:

- manjak vremena da ispravno obavi ili dovrši dužnost;
- raspolaganje s nepotpunim, ograničenim ili na drugi način neodgovarajućim informacijama za ispravno obavljanje dužnosti;
- manjak iskustva, uvježbanosti i/ili edukacije; i
- neadekvatnim resursima za ispravno obavljanje dužnosti.

Mjere zaštite koje će profesionalni računovođa provoditi u situacijama kada prijetnje djelovanju s dovoljnom stručnošću treba ukloniti ili dovesti na prihvatljivu razinu su⁹⁹:

- dodatno uvježbavanje ili traženje dodatnih savjeta
- osigurati da raspolaže odgovarajućim vremenom koje je potrebno za obavljanje relevantnih dužnosti pridobivanje stručne pomoći konzultiranje po potrebi s:
 - nadređenima unutar organizacije;
 - neovisnim stručnjacima; i
 - relevantnim profesionalnim tijelom.

Ukoliko ne uspije ukloniti prijetnju ili ju smanjiti na prihvatljivu razinu profesionalni računovođa može odbiti obaviti dodičnu dužnost uz navođenje razloga za odluku odbijanja.¹⁰⁰

4.3.2.4. Financijski interesi, nagrade i poticaji za financijsko izvještavanje i donošenje odluka

Postojanje određenih financijskih interesa samog profesionalnog računovođe ili članova najuže obitelji može stvoriti prijetnju postupanju prema temeljnim etičkim načelima. Neke od situacija za koje se smatra da bi mogle predstavljati prijetnju su¹⁰¹:

⁹⁸ Narodne Novine, (2016.): Odluka o objavljivanju Kodeksa etike za profesionalne računovođe, Zagreb, Narodne Novine d.d., broj 106, str. 37, odjeljak 330.2

⁹⁹ Narodne Novine, (2016.): Odluka o objavljivanju Kodeksa etike za profesionalne računovođe, Zagreb, Narodne Novine d.d., broj 106, str. 37, odjeljak 330.3

¹⁰⁰ Narodne Novine, (2016.): Odluka o objavljivanju Kodeksa etike za profesionalne računovođe, Zagreb, Narodne Novine d.d., broj 106, str. 37, odjeljak 330.4

¹⁰¹ Narodne Novine, (2016.): Odluka o objavljivanju Kodeksa etike za profesionalne računovođe, Zagreb, Narodne Novine d.d., broj 106, str. 37, odjeljak 340.1

- izravan ili neizravan financijski interes u poslodavnoj organizaciji od strane profesionalnog računovođe ili njegove obitelji;
- profesionalni računovođa ili član njegove obitelji potencijalno može ostvariti bonus povezan s profitom na što mogu utjecati odluke koje donese profesionalni računovođa u gospodarstvu;
- izravno ili neizravno posjedovanje dionica organizacije u kojoj obavlja posao profesionalnog računovođe i na čiju vrijednost može izravno utjecati svojim odlukama; i
- na neki drugi način je povezan sa sustavom nagrađivanja radi čega ima poticaj da svojim poslom maksimizira vrijednost dionica ili uspješnost poduzeća.

Prijetnja temeljnim načelima se povećava ukoliko postoji pritisak nadređenih osoba na istom položaju koji sudjeluju na spomenutim situacijama.¹⁰² Pri tom je potrebno ocijeniti važnost financijskog interesa, a sljedeće okolnosti povezane s osobom koja ima interes i aktivnosti mogu pomoći profesionalnom računovođu u procjenjivanju važnosti financijskog interesa¹⁰³:

- politike i postupci po kojima će biti određene razine ili oblik nagrađivanja višeg menadžmenta;
- objave relevantnih interesa i planova onih koji upravljaju organizacijom i imaju interes da se ostvare njihova prava na dionice ili da s njima trguju, prema internim politikama;
- konzultacije s nadređenima unutar poslovne organizacije, po potrebi;
- konzultacije s osobama koje upravljaju poslovnom organizacijom ili relevantnim profesionalnim tijelima, po potrebi;
- postupak interne i eksterne revizije; i
- educiranje o etičnosti i pravnim ograničenjima po pitanju potencijalne zlouporabe povlaštenih informacija pri trgovanju.

¹⁰² Narodne Novine, (2016.): Odluka o objavljivanju Kodeksa etike za profesionalne računovođe, Zagreb, Narodne Novine d.d., broj 106, str. 37, odjeljak 340.2

¹⁰³ Narodne Novine, (2016.): Odluka o objavljivanju Kodeksa etike za profesionalne računovođe, Zagreb, Narodne Novine d.d., broj 106, str. 37, odjeljak 340.4

4.3.2.5. Poticaji

Dvije vrste poticaja mogu stvarati prijetnje postupanju u skladu s temeljnim načelima, a to su primanje i davanje ponuda.¹⁰⁴

Kada su poticaji ponuđeni oni mogu biti u obliku poklona, ugošćivanja, povlaštenih tretmana ili neprimjerenog pozivanja na prijateljstvo ili lojalnost.¹⁰⁵ Kada je ponuđen poticaj potrebno je ocijeniti situaciju i odrediti postoji li prijetnja objektivnosti ili povjerljivosti. Takva prijetnja postoji ukoliko je cilj poticaja nerazumno utjecanje na radnje ili aktivnosti, ohrabrivanje nezakonitog ili nepoštenog ponašanja ili pokušaj ishodovanja povjerljivih informacija.¹⁰⁶

Kao i kod drugih vrsti prijetnji profesionalni računovođa će prvo pokušati prijetnju ukloniti ili ju dovesti na prihvatljivu razinu. Ukoliko to nije moguće onda ponuđeni poticaj neće prihvatiti. U slučaju susretanja s prijetnjama u obliku poticaja profesionalni računovođa može i¹⁰⁷:

- obavijestiti više razine menadžmenta;
- obavijestiti treću stranku (profesionalno tijelo, poslodavca osobe koja je dala ponudu ili prije svega traženje pravnog savjeta); i
- savjetovati članove obitelji po pitanju prijetnji i zaštititi ih od istih.

U određenim situacijama profesionalni računovođa može smatrati da se od njega očekuje da ponudi poticaj s ciljem utjecanja na prosudbu ili proces donošenja odluke neke osobe ili organizacije ili radi pridobivanja povjerljivih informacija.¹⁰⁸ Izvor takvih pristisaka može biti interni (kolega ili nadređeni), ali može biti i eksterni (osobe ili organizacije koje bi dale prednost poslovnoj organizaciji profesionalnog računovođe ukoliko bi on izvršio sugeriranu

¹⁰⁴ Narodne Novine, (2016.): Odluka o objavljivanju Kodeksa etike za profesionalne računovođe, Zagreb, Narodne Novine d.d., broj 106, str. 37, odjeljak 350

¹⁰⁵ Narodne Novine, (2016.): Odluka o objavljivanju Kodeksa etike za profesionalne računovođe, Zagreb, Narodne Novine d.d., broj 106, str. 37, odjeljak 350.1

¹⁰⁶ Narodne Novine, (2016.): Odluka o objavljivanju Kodeksa etike za profesionalne računovođe, Zagreb, Narodne Novine d.d., broj 106, str. 37, odjeljak 350.2

¹⁰⁷ Narodne Novine, (2016.): Odluka o objavljivanju Kodeksa etike za profesionalne računovođe, Zagreb, Narodne Novine d.d., broj 106, str. 37, odjeljak 350.4

¹⁰⁸ Narodne Novine, (2016.): Odluka o objavljivanju Kodeksa etike za profesionalne računovođe, Zagreb, Narodne Novine d.d., broj 106, str. 37, odjeljak 350.5

aktivnost.)¹⁰⁹ I u slučaju postojanja takvih pritisaka profesionalni računovođa u gospodarstvu neće ponuditi poticaj, a ako pritisak dolazi unutar organizacije onda će postupiti prema načelima i uputama iz Dijela A ovog Kodeksa.¹¹⁰

¹⁰⁹ Narodne Novine, (2016.): Odluka o objavljivanju Kodeksa etike za profesionalne računovođe, Zagreb, Narodne Novine d.d., broj 106, str. 37, odjeljak 350.6

¹¹⁰ Narodne Novine, (2016.): Odluka o objavljivanju Kodeksa etike za profesionalne računovođe, Zagreb, Narodne Novine d.d., broj 106, str. 37, odjeljak 350.8

5. ZAKLJUČAK

Zadatak računovodstva kao profesije je da zainteresiranim stranama kao što su uprava, zaposlenici, dobavljači, kupci, financijske institucije i dr. pruži informacije o nekom poduzeću. Isto kao i druge profesije i ova se ponekad susreće s etičkim dilemama.

Cilj ovog rada je prikazati važnost etičkih načela u računovodstvenoj profesiji i prikazati primjenu toga na primjeru knjigovodstvenog servisa Kontor d.o.o.. Kako bi se razumjela problematika važnosti etike, ona je opisana prvo teoretski, a zatim na primjeru.

Značenje pojma etika je moralan ili čudoredan, a potječe iz grčkog jezika. Etika ima svoje teorije koje se dijele na deskriptivnu etiku, normativnu i metaetiku, a još se dijeli i na osobnu i poslovnu.

U ovom radu obrađena je poslovna etika, pa su tako očekivanja koja su predstavljena pred menadžere stručnost i lojalnost što dovodi do potrebe za povjerenjem u samog menadžera, ali i u struku. U promišljanju jesu li situacije dobre ili loše i kako je najbolje postupiti ono što im pomaže su etičke vrijednosti i norme, a pri odlučivanju prolaze kroz faze procesa odlučivanja. Ono što utječe na ponašanje pojedinca su faktori koji se mogu podijeliti u četiri glavne skupine, a to su: organizacijski sustav, organizacijska kultura, etika pojedinca i vanjske interesne skupine. Što se tiče tipova etičkog menadžmenta onda može biti moralan, amoralan i nemoralan. Menadžer, u etičkom pogledu ima zadatak očuvati etičku ravnotežu na globalnom, parcijalnom i osobnom planu, a da bi to ostvario mora uskladiti interese skupina kojima bi prvenstveno trebao biti lojalan, a to su: zakoni države, pravila struke, interesi vlasnika, interesi partnera, i samom sebi. Poduzeće kao trodimenzionala sustav koji se sastoji od struktura, kultura i dinamika ima razne odnose, a to su odnosi s: zaposlenicima, državom, dioničarima, konkurencijom i kupcima.

Primjena etičkih načela kao i njihova važnost prikaza je na primjeru knjigovodstvenog servisa iz Zagreba koji se od 1988. godine bavi ovom djelatnošću koji svoje poslovanje temelji na zakonjoj regulativi i etičkim odnosima sa svojom okolinom. Kroz interni Pravilnik je prikazano na koji način ima uređena etička pitanja sa zaposlenicima osim onoga što je propisano zakonima. S obzirom da je za računovodstvenu profesiju propisano poslovanje i u

skladu s Kodekom etike za profesionalne računovođe, u radu je prikazano što to znači i na koji način se odnosi na Kontor d.o.o.

Kodeks etike za profesionalne računovođe propisuje temeljna etička načela koja su: poštenje, objektivnost; profesionalna kompetentnost i dužna pažnja, povjerljivost i profesionalno ponašanje. Takve situacije u kojima postoji mogućnost da se prekrše etička načela mogu se podijeliti u pet glavnih kategorija: sukobi interesa, pripremanje i izvješćivanje informacija, djelovanje s dovoljnom stručnošću, financijski interesi i poticaji za financijsko izvještavanje i donošenje odluka i poticaji.

U svakom slučaju, profesionalni računovođa pa tako i Kontor d.o.o., pazi da izbjegne situacije u kojima postoji mogućnost da se dovede u pitanje poštivanje etičkih načela iz Kodeksa, a ukoliko se u njima ipak nađe, proba ih ukloniti ili raznim tehnikama zaštite smanjiti na prihvatljivu razinu. Ukoliko u tome ne uspije odbija dalje poslovno i profesionalno surađivati sa subjektom radi kojeg je u etički neprimjerenosti situaciji.

6. LITERATURA

1. Aleksić, A., Poslovna etika – element uspješnog poslovanja, pregledni znanstveni rad UDK 174:65.011.4, p.420-422
2. Bebek, B., Kolumbić, A.: Poslovna etika, Sinergija, 2003. prema Aleksić, A., Poslovna etika – element uspješnog poslovanja, pregledni znanstveni rad UDK 174:65.011.4
3. Belak, V. (2006.), Profesionalno računovodstvu prema MSFI i hrvatskim poreznim propisima, Zgombić i partneri, Zagreb, p. 6
4. Bogdanović, M. (2014.), Poslovna etika (1), EFST, Split, nastavni materijal
5. Bogdanović, M. (2014.), Poslovna etika (2), EFST, Split, nastavni materijal
6. Bogdanović, M. (2014.), Poslovna etika (6), EFST, Split, nastavni materijal
7. Buble, M. (2006): Osnove menadžmenta: Tipovi planiranja, Sinergija, Zagreb, str.93-94
8. Čičin-Šain, D., Osnove menadžmenta (Etika i društvena odgovornost menadžmenta), UNIZD, Zadar, nastavni materijal
9. Dujanić, M. (2003.) Poslovna etika u funkciji menadžmenta, Zb. Rad. – Sveuč. Rij., Ekon. fak. Rij. p.61
10. Dulčić, Ž. (2014.), Poslovna etika, EFST, Split, nastavni materijal
11. Global Accountant (2017.): IFAC, [Internet], raspoloživo na: <http://www.globalaccountantweb.com/ifac/> [27.03.2017.]
12. IFAC (2010.): International Ethics Standards Board for Accountants, [Internet], raspoloživo na: http://www.ifac.org/system/files/downloads/IESBA_Fact_Sheet.pdf [01.04.2017.]
13. Informacije dobivene iz intervjua s jednim od vlasnika Kontor d.o.o.-a
14. Kontor d.o.o., Zagreb
15. Learning executive, (2003.): Value shift, [Internet], raspoloživo na: http://www.learningexecutive.com/cllc/media/2011/valueshift_wi.pdf [21.02.2017.]
16. Narodne Novine, (2016.): Odluka o objavljivanju Kodeksa etike za profesionalne računovođe, Zagreb, Narodne Novine d.d., broj 106, p. 37
17. Pravilnik o radu (2014.), Kontor d.o.o., Zagreb, interni akt
18. Prweb (2017.): IESBA Plans Roundtables, [Internet], raspoloživo na: <http://www.prweb.com/releases/2014/01/prweb11485854.htm> [27.03.2017.]

19. Stahl prema Ziegenbein, K. (2008.), Kontroling: Objekti planiranja, Rrif, Zagreb, p.85
20. Stručna radionica etički kodeks: Izrada i primjena, VUP, Požega, materijal a stručne radionice
21. Vanguardldrship (2014.): Five steps to prevent ethical breakdown, [Internet],
raspoloživo na: <https://vanguardldrship.wordpress.com/2014/03/29/five-steps-to-prevent-ethical-breakdown-2/>, [15.03.2017.]
22. Ziegenbein, K. (2008.), Kontroling: Pristup principala i agenta, Rrif, Zagreb, p.76-85

7. POPIS SLIKA I TABLICA

POPIS SLIKA:

Slika 1: Proces stvaranja povjerenja...	7
Slika 2: Ključni ciljevi menadžera.....	9
Slika 3: Proces odlučivanja... ..	11
Slika 4: Vaga etičnosti... ..	13
Slika 5: Logo Kontor d.o.o.-a.....	19
Slika 6: Lokacija Kontor d.o.o.-a.....	19
Slika 7: Logo IFAC-a... ..	30
Slika 8: Logo IESBA-a... ..	30

POPIS TABLICA:

Tablica 1: Faktori i njihovi elementi koji utječu na etično ponašanje organizacije.....	12
Tablica 2: Trodimenzionalnost poduzeća.....	14

8. SAŽETAK

Računovodstvo je profesija koja služi zainteresiranim skupinama poput uprave, zaposlenika, država, dobavljača, kupaca, financijskih institucija i dr. kako bi ih informirala o poslovanju određenog poduzeća. Kao i u svakoj profesiji i u ovoj se znaju dogoditi situacije u kojima se ljudi nađu u etičkoj dilemi.

Cilj ovog rada je prikazati važnost etičkih načela u računovodstvenoj profesiji i prikazati primjenu toga na primjeru knjigovodstvenog servisa Kontor d.o.o.. Kako bi se razumjela problematika važnosti etike, ona je opisana prvo teoretski, a zatim na primjeru.

Etika je riječ s grčkim korijenima i znači moralan, čudoredan. Ono što ljudima pomaže u promišljanju jesu li situacije dobre ili loše i kako je najbolje postupiti su etičke vrijednosti i norme. One se dijele na društvene i tradicionalne vrijednosti i norme. Što se tiče tipova etičkog menadžmenta on može biti moralan, amoralan i nemoralan. Menadžer, u etičkom pogledu ima zadatak očuvati etičku ravnotežu na globalnom, parcijalnom i osobnom planu. Da bi to ostvario mora uskladiti interese skupina kojima bi prvenstveno trebao biti lojalan, a to su: zakoni države, pravila struke, interesi vlasnika, interesi partnera, i samom sebi.

Važnost i primjena etičkih načela prikazana je na primjeru knjigovodstvenog servisa iz Zagreba koji ima četiri zaposlenika i bavi se ovom djelatnošću od 1988. godine te je obveznik primjere Kodeksa etika za profesionalne računovođe. Temeljna etička načela tog Kodeksa su: poštenje, objektivnost, profesionalna kompetentnost i dužna pažnja, povjerljivost i profesionalno ponašanje. Takve situacije u kojima postoji mogućnost da se prekrše etička načela mogu se podijeliti u pet glavnih kategorija: sukobi interesa, pripremanje i izvješćivanje informacija, djelovanje s dovoljnom stručnošću, financijski interesi i poticaji za financijsko izvještavanje i donošenje odluka i poticaji. U svakom slučaju, profesionalni računovođa će paziti da izbjegne situacije u kojima postoji mogućnost da se dovede u pitanje poštivanje etičkih načela iz Kodeksa, a ukoliko se u njima ipak nađe, probat će ih ukloniti ili raznim tehnikama zaštite smanjiti na prihvatljivu razinu. Ukoliko u tome ne uspije odbit će dalje poslovno i profesionalno surađivati sa subjektom radi kojeg je u etički neprimjerenoj situaciji.

Ključne riječi: poslovna etika, poslovanje, knjigovodstvo.

9. SUMMARY

Accounting is a profession which serves stakeholders such as the members of the board, employees, the state, suppliers, customers, financial institutions in order to inform them about business performances of a certain company. Just like in every other profession, sometimes there are certain situations where one can be found in an ethical dilemma.

The aim of this paper is to present the importance of ethical values in accounting profession and to present it on the example of an accounting company Kontor d.o.o.. In order to understand the importance of ethics, it is first described theoretically, then on the example.

Ethics is a word with Greek roots and it means moral. Something that helps people in deciding if a situation is good or bad and how to react to it best are ethical values and norms. They are divided into social and traditional values and norms. Concerning the types of ethical management it can be moral, amoral and immoral. A manager, in terms of ethics, has a task to preserve the global, partial and personal ethical equilibrium. In order to accomplish that he has to harmonize the interested groups to which he should primarily be loyal, and they are: the laws of the state, rules of the profession, interests of the owners, interests of partners and he himself.

The importance and use of ethical principles is presented on the example of an accounting company Kontor d.o.o. from Zagreb that has four employees and is in this profession since 1988 and is obliged to follow the Code of ethics for professional accountants. The basic ethical principles of that Code of ethics are: fairness, objectivity, professional competency and care, confidentiality and professional behavior. A professional accountant will try to avoid situations in which there is a possibility to break principles of the Code of ethics, but if he nevertheless ends up in such situations he will try to remove them or with various techniques of prevention try to bring them to a bearable level. In case he does not succeed in that he will refuse to continue working professionally with the subject that brought him to an ethically inappropriate situation.

Key words: business ethics, business, accounting.